

GMINA ŻELECHLINEK
powiat tomaszowski - województwo łódzkie

URZĄD GMINY W ŻELECHLINEKU
ul. Plac Tysiąclecia 1
97-226 Żelechlinek

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROJEKTU STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ŻELECHLINEK

WYŁOŻENIE DO PUBLICZNEGO WGLĄDU
PROJEKT STYCZEŃ 2019

Zespół autorski:
mgr Alicja Woźniak
mgr inż. Łukasz Woźniak
Współpraca:
mgr inż. Damian Kubat
Prognoza ooś:
mgr Alicja Woźniak

PRACOWNIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNA
MONDRA design Łukasz Woźniak

MONDRA design
URBANISTYKA ARCHITEKTURA

ul. Długa 21, 95-030 Rzgów
ul. Prezydenta Gabriela Narutowicza 37/4D, 90-125 Łódź
NIP: 728 255 84 25 REGON: 100540236
tel./fax.: (42) 630 01 59 tel. kom.: +48 502 568 968
info@mondraesign.pl lukasz.wozniak@mondraesign.pl
www.mondraesign.pl

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

USTALEŃ PROJEKTU

STUDIUM

UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW

ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GMINY ŻELECHLINEK

Opracowanie:	Pracownia urbanistyczno-architektoniczna MONDRA design Łukasz Woźniak ul. Długa 21 / 95-030 Rzgów NIP: 728 255 84 25 REGON: 100540236 info@mondraesign.pl www.mondraesign.pl	MONDRA design URBANISTYKA ARCHITEKTURA
Zespół projektowy:	mgr Alicja Woźniak, mgr inż. arch. Łukasz Woźniak	
Współpraca:	mgr inż. Damian Kubat	
Prognoza ooś:	mgr Alicja Woźniak	

Oświadczenie

„Oświadczam, że jako autor niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko, posiadam odpowiednie wykształcenie i doświadczenie w sporządzaniu prognoz oddziaływania na środowisko, zgodnie z wymogami art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej, za złożenie fałszywego oświadczenia.”

mgr Alicja Anna Woźniak

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
1.1.	POSTĘPOWANIE W SPRAWIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ORAZ PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGNOZY	4
1.2.	CEL I ZAKRES OPRACOWANIA PROGNOZY	5
1.3.	ETAPY SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	6
1.4.	MATERIAŁY WEJŚCIOWE	7
2.	METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	8
3.	ANALIZA I OCENA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	10
3.1.	STRUKTURA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	10
3.2.	ZAWARTOŚĆ I GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	10
3.3.	POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	17
3.4.	DOTYCHCZASOWA POLITYKA PRZESTRZENNA I PLANISTYCZNA GMINY	20
4.	OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSÓB W JAKI ZOSTAŁY ONE UWZGLĘDNIONE I OKREŚLENIE POWIĄZAŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU Z INNYMI DOKUMENTAMI	23
4.1.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM	23
4.2.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU TOMASZOWSKIEGO	33
4.3.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA W OBSZRACH OBJĘTYCH FORMAMI OCHRONY PRZYRODY NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	36
5.	ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU OCHRONY ŚRODOWISKA OBSZARU OBJĘTEGO USTALENIAMI STUDIUM	37
5.1.	POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	37
5.2.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA – CHARAKTERYSTYKA KOMPONENTÓW ŚRODOWISKA I POZIOM ICH WYKORZYSTANIA W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM OBSZARU	38
5.3.	ZASOBY PRZYRODY PRAWNIE CHRONIONE, USTANOWIONE I POTENCJALNE.....	53
5.4.	IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	55
6.	POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	57
7.	OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA W TYM NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW	58
7.1.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	58
7.2.	PROGNOZOWANE ODDZIAŁYWANIA NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY I ASPEKTY OCHRONY ŚRODOWISKA.....	60
7.3.	ODDZIAŁYWANIA WTÓRNE I SKUMULOWANE.....	69
7.4.	WPŁYW REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW	70

7.5.	WPŁYW REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM NA OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ ORAZ OBSZARY O WYSOKICH WALORACH PRZYRODNICZYCH	70
8.	MOŻLIWE TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	71
9.	MOŻLIWE KONFLIKTY O PODŁOŻU ŚRODOWISKOWYM W PROCESIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ ORAZ ZŁOŻONE WNIOSKI DO PROGNOZY	72
10.	REKOMENDACJE DLA PROJEKTU	73
10.1.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE	73
10.2.	PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA.....	73
11.	STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	75

SPIS RYCIN

RYC. 1.	POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE GMINY ŻELECHLINEK.	38
RYC. 2.	GMINA ŻELECHLINEK NA TLE JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH (JCZWP).....	43
RYC. 3.	GMINA ŻELECHLINEK NA TLE JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH (JCZWPd).....	47
RYC. 4.	POWIĄZANIA PRZYRODNICZE – SYSTEMU FORM OBSZAROWEJ OCHRONY PRZYRODY.	54

SPIS TABEL

TAB. 1.	ZADANIA POWIATU WEDŁUG CELÓW EKOLOGICZNYCH WSKAZANE DO REALIZACJI Z SAMORZĄDAMI GMINNYMI I SPOSÓB ICH UWZGLĘDNIENIA W ANALIZOWANYM DOKUMENCIE.	33
TAB. 2.	DZIAŁANIA PODSTAWOWE DLA JCW NA OBSZARZE DORZECZA WISŁY, ZLOKALIZOWANYCH W GRANICACH GMINY.	42
TAB. 3.	MACIERZ SKUTKÓW ŚRODOWISKOWYCH – PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO WG. KOMPONENTÓW I WŁAŚCIWOŚCI.	59
TAB. 4.	ODDZIAŁYWANIE WTÓRNE I SKUMULOWANE W PODZIALE NA CHARAKTER ODDZIAŁYWANIA.	69
TAB. 5.	PRZYKŁADOWE WSKAŹNIKI ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU.	74

SPIS FOTOGRAFII

FOT. 1.	ROZLEWISKO NA CIEKU ŻELECHLINIANKA.	41
FOT. 2.	POLA UPRAWNE I ZADRZEWIENIA W OKOLICY WSI WOLA NAROPIŃSKA – ELEMENT KRAJOBRAZU GMINY ŻELECHLINEK.	51
FOT. 3.	ZADRZEWIENIA I ZAKRZEWIENIA WZDŁUŻ DRÓG – ELEMENT KRAJOBRAZU GMINY ŻELECHLINEK.	51
FOT. 4.	TERENY LEŚNE W CZERWONCE – ELEMENT KRAJOBRAZU GMINY ŻELECHLINEK.	52
FOT. 5.	SCHRAŃK ŻYCICA INOWA – GATUNEK ANTROPOGENICZNY, KRYTYCZNIE ZAGROŻONY WYMARCIEM	62

1. WPROWADZENIE

1.1. Postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz podstawa prawna opracowania prognozy

Potrzeba kompleksowego podejścia do oceniania skutków środowiskowych jest jednoznacznie zapisana w przepisach prawnych. Bezpośrednią delegacją dla postępowania w sprawie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (specjalnego postępowania administracyjnego¹) w prawodawstwie polskim stanowi art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2015r. poz. 200 ze zmianami) (dalej ustawa o oś), dokonującej w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektyw Wspólnot Europejskich². Zgodnie z ww. ustawą przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

- 1) koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy**, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego,
- 2) polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- 3) polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt. 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 lub nie wynikających z tej ochrony.

Przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wymagane jest również w przypadku wprowadzenia zmian do przyjętych dokumentów.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko rozumiana jest jako postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityk, strategii, planów i programów. Jest instrumentem służącym realizacji zasady integracji ochrony środowiska z politykami sektorowymi, przyczyniając się do jednoczesnej realizacji zasady zrównoważonego rozwoju oraz zasady kompleksowości. Zasada integracji ochrony środowiska z politykami sektorowymi zakłada, że wymagania ochrony środowiska będą uwzględniane we wszystkich działaniach i sferach aktywności władz publicznych przez zastosowanie właściwych procedur przy tworzeniu strategicznych dokumentów sektorowych. Dokumentem powstającym w trakcie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko **jest prognoza oddziaływania na środowisko** (tzn. dokumentacja oceny). Postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek obejmuje następujące etapy:

---

¹ specjalne postępowanie administracyjne – postępowanie, w którym nie dochodzi do rozstrzygnięcia indywidualnej sprawy z zakresu administracji publicznej w drodze decyzji administracyjnej

² W prawie Unii Europejskiej podstawę stanowi przede wszystkim dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE 2001 L 197/30)

1. Określenie, iż projekt dokumentu wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko
2. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie
3. Sporządzenie projektu dokumentu Studium UiKZP
4. Opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko – grudzień 2017 r.
5. Przyjęcie dokumentu wraz z podsumowaniem

1.2. Cel i zakres opracowania prognozy

Głównym celem opracowania prognozy jest ustalenie potencjalnego znaczącego oddziaływania realizacji ocenianego dokumentu na środowisko, z uwzględnieniem możliwych do realizacji jego wariantów opracowania. Ponadto pełni ona funkcję materiału pomocniczego w publicznej dyskusji w kontekście mogących się pojawić uciążliwości dla mieszkańców gminy i innych użytkowników jej przestrzeni oraz zawiera informacje, które mogą być podstawą do podjęcia przez Radę Gminy ostatecznej decyzji o przyjęciu dokumentu.

Zawartość niniejszej Prognozy została opracowana zgodnie z obowiązującymi przepisami *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1505 ze zm.)*.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Łodzi, pismem znak: WOOŚ.II.411.268.2015.AJ z dn. 5.10.2015 r. (data wpływu: 6.10.2015 r.) oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Tomaszowie Mazowieckim, pismem znak: RKP.05159.2015 z dnia 15.09.2015 r. (data wpływu: 17.09.2015 r.).

Zgodnie z ustawą ooś prognoza oddziaływania na środowisko:

1. zawiera:

- ✓ informację o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
- ✓ informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- ✓ propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- ✓ informację o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- ✓ streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2. określa, analizuje i ocenia:

- ✓ istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- ✓ stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- ✓ istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,

- ✓ cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- ✓ przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawia:

- ✓ rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- ✓ biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.3. Etapy sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko

Schemat postępowania w ramach niniejszej prognozy, wskazuje kolejność poszczególnych działań, z uwzględnieniem elementów, które obligatoryjnie musi zawierać prognoza oddziaływania na środowisko. Działania te zostały podzielone na trzy główne etapy sporządzania prognozy: analizy, oceny i rozwiązań.

I. ETAP ANALIZY

Wybór i opis metod, które zostały zastosowane przy sporządzaniu prognozy	
Analiza projektowanego dokumentu planistycznego	
Określenie i analiza celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym – analiza spójności celów	Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska dla obszaru objętego ustaleniami dokumentu planistycznego
Identyfikacja i analiza istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokument	

II. ETAP OCENY

Określenie potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	
Określenie, analiza i ocena przewidywanego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	Określenie, analiza i ocena stanu środowiska dla obszarów objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem
Przedstawienie informacji o możliwym transgranicznym oddziaływaniu	Przedstawienie informacji o możliwych konfliktach społecznych o podłożu środowiskowym

III. ETAP ROZWIĄZAŃ

Przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru	Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu
Zaproponowanie metod analizy skutków realizacji ustaleń projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	

1.4. Materiały wejściowe

- **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**, przyjęta uchwałą nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego**, przejęty uchwałą nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego zwanej dalej Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego;
- **Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014-2020**, zatwierdzony uchwałą nr 213 Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2015 r. w sprawie zatwierdzenia „Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020”;
- **Program ochrony środowiska dla powiatu tomaszowskiego**, przyjęty uchwałą nr XVI/123/2015 Rady Powiatu w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie: przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tomaszowskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023;
- **Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Żelechlinek na lata 2014-2032**, przyjęty uchwałą Nr XII/79/2015 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 26 czerwca 2015 r.
- **Raporty o stanie środowiska w województwie łódzkim w latach 2010-2016**, Biblioteka Monitoringu Środowiska WIOŚ Łódź, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi;
- **Strategia rozwoju województwa łódzkiego 2020**, przyjęta uchwałą Nr XXXIII/644/13 z dn. 26 lutego 2013r. w sprawie uchwalenia zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020 i zmiany jej nazwy na Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020;
- **Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – ETAP I** (uzupełnienie do Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi Etap I) – dla rzeki Rawki;
- **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek** przyjęte uchwałą nr XXXIX/210/2009 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żelechlinek;
- **Wojewódzki Program Małej Retencji wraz Aneksiem dla województwa łódzkiego**, przyjęty Uchwałą nr 581/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie zatwierdzenia „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji wraz z Aneksiem i Prognozą oddziaływania na środowisko dla województwa łódzkiego”;
- **NATURA 2000 - standardowy formularz danych**: obszar nr PLH100019, obszar nr 100015, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (crfop.gdos.gov.pl);
- **NATURA 2000 w ocenach oddziaływania na środowisko**, J. Engel, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa 2009;
- **NATURA 2000 w planowaniu przestrzennym - rola korytarzy ekologicznych**, M. Kostowski, M. Pchatek, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa 2009;

- **Ochrona środowiska przed polami elektromagnetycznymi. Informator dla administracji samorządowej**, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa 2011;
- **Postępowanie administracyjne w sprawach określonych ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko**, Zeszyty metodyczne Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, nr 1, Warszawa 2009;
- **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020)**, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 12 grudnia 2014 r., Warszawa;
- **Plan gospodarki odpadami dla woj. łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028**, przyjęty uchwałą nr XL/502/17 z dnia 20 czerwca 2017 r. Sejmiku Województwa Łódzkiego.

2. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Obecnie metodyka sporządzania prognoz w toku strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie jest ściśle określona przepisami prawnymi. Niniejsza prognoza została opracowana stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowana do zawartości i stopnia szczegółowości ocenianego dokumentu. Istnieją dwa podstawowe modele przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Model I oparty jest na brytyjskich doświadczeniach z oceną polityk (*policy appraisal*). Podstawą modelu jest wyznaczenie celów samego dokumentu i ocena ich realizacji, nie zaś bezpośredniego oddziaływania poszczególnych inwestycji na środowisko. Procedura jest mniej sformalizowana i obszerna. Kładzie ona większy nacisk na związek oceny z procesem decyzyjnym, którego sama ocena jest nieodłącznym elementem. Model ten stosowany jest najczęściej w ocenie polityk, strategii rozwoju, czyli dokumentów, które nie wskazują konkretnych przedsięwzięć tylko ramy i kierunki rozwoju w poszczególnych sferach rozwoju.

Model II wzorowany jest na procedurze oceny oddziaływania na środowisko, którą stosuje się dla konkretnych przedsięwzięć w trakcie postępowania administracyjnego prowadzącego do wydania zgody na realizację przedsięwzięcia. Oparty jest na sformalizowanej procedurze, często odrębnej od procedury przygotowania samego dokumentu strategicznego będącego przedmiotem prognozy. Ocenie poddaje się osobno każde przedsięwzięcie, którego ramy realizacji wyznacza prognozowany dokument. Model ten sprawdza się w przypadku dokumentów wytyczających ramy realizacji konkretnych inwestycji.

W ramach niniejszej prognozy został przyjęty model pierwszy ponieważ prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy dokumentu określającego politykę przestrzenną, wskazującego kierunki rozwoju w zakresie zagospodarowania przestrzennego gminy.

Kluczowym elementem prognozy jest ocena potencjalnego znaczącego oddziaływania na środowisko³ realizacji ustaleń projektowanego dokumentu. Podstawą wykorzystaną techniką była tzw. macierz skutków środowiskowych. Odniesiono się do poszczególnych komponentów środowiska (oraz jego wła-

---

³ znaczące oddziaływanie definiowane wg przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie wraz z aktami wykonawczymi

ściwości), uwzględniając elementy środowiska przyrodniczego, jak i kulturowego (w tym wpływ na ludzi i ich zdrowie oraz na dobra materialne i zabytki). W ocenie zostały uwzględnione rodzaje oddziaływania, w podziale na charakter (pozytywne, negatywne), relacje oddziaływania z elementem podlegającym oddziaływaniu (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane) oraz horyzont czasowy oddziaływania (krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe). Prognozowane oddziaływania wg przyjętych metod przedstawiono w ujęciu macierzowym w tzw. macierzy skutków środowiskowych, do wypełnienia której zastosowano znaki i kolorystykę. Macierz zawiera informację określającą rodzaj oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska. Przy ocenie uwzględniono zarówno końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia jak i jego potencjalne oddziaływanie na etapie eksploatacji (funkcjonowania) oraz na etapie budowy (realizacji). Wyniki analizy zawarte w macierzy skutków środowiskowych zostały opatrzone komentarzem w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska i jego właściwości, w celu określenia możliwych oddziaływań skutków realizacji ustaleń dokumentu.

Wskazanie napotkanych trudności lub luk we współczesnej wiedzy

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń dokumentu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, ze względu na charakter dokumentu (brak jednoznacznych zamierzeń inwestycyjnych) ma z założenia charakter subiektywny. Kierunki rozwoju mogą jednocześnie generować korzystne skutki środowiskowe jak i oddziaływania niekorzystne, co możliwe jest do określenia dopiero na etapie sprecyzowania konkretnych zamierzeń. Trudności stawia poziom ogólności określanych zamierzeń inwestycyjnych. Ich zakres oddziaływania dotyczy przede wszystkim ogólnych aspektów lokalizacyjnych (przeznaczenia terenów) oraz działań planowanych działalności w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska. Z powyższych względów wybrano model I sporządzania prognoz, którego podstawą jest wyznaczenie celów samego dokumentu i ocena ich realizacji, nie zaś bezpośredniego oddziaływania poszczególnych inwestycji na środowisko.

ETAP ANALIZY

3. ANALIZA I OCENA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

3.1. STRUKTURA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Analizowany dokument stanowi projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek, będący nową edycją obecnie obowiązującego Studium, przyjętego Uchwałą Nr XXXIX/210/2009 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek. Dokument obejmuje cały obszar gminy w jej granicach administracyjnych, reguluje ustalenia w zakresie wymienionym w art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 poz. 1233) określa wymagany zakres projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w części tekstowej i graficznej. Projekt dokumentu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek składa się z części tekstowej oraz z części graficznej. Część tekstowa obejmuje III części:

I – WSTĘP – ZAGADNIENIA FORMALNE

II – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŻELECHLINEK

III – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŻELECHLINEK

Część graficzną stanowią rysunki Studium w skali 1:10 000, będące integralną częścią Studium:

RYS. 1. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

RYS. 2. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3.2. ZAWARTOŚĆ I GŁÓWNE CLE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE ROZWOJU - CELE I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Polityka przestrzenna gminy Żelechlinek ma na celu ukształtowanie zrównoważonej, efektywnej i czytelnej struktury przestrzennej gminy, przy optymalnym wykorzystaniu różnicowania jej terytorium. Realizacja ładu przestrzennego, w warunkach zrównoważonego rozwoju, realizowana będzie poprzez osiągnięcie celów ogólnych (założeń programowych struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz celów operacyjnych, określonych w poszczególnych dziedzinach planowania przestrzennego.

Polityka przestrzenna gminy zmierza do zachowania i wzmocnienia rozwiniętej funkcji rolniczej. Jednocześnie dążyć będzie do rozwoju funkcji towarzyszących, związanych z rozwojem usług i przemysłu oraz turystyki i rekreacji, przy zachowaniu i wzmocnieniu funkcji środowiskowych.

Cele polityki przestrzennej:

1. Zrównoważona struktura funkcjonalno-przestrzenna.
2. Czytelne granice zainwestowania wsi.
3. Ukształtowanie zdrowego, bezpiecznego i estetycznego środowiska zamieszkania.
4. Rozwój gospodarki w wymiarze wielofunkcyjnego rozwoju.
5. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy w postaci terenów otwartych (systemu przyrodniczo-krajobrazowego gminy).

Ogólne zasady zagospodarowania przestrzennego:

Główne cele polityki przestrzennej będą realizowane w oparciu o ogólne zasady zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy. Ogólne zasady gminy Żelechlinek w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego to:

1. Utrzymania właściwych proporcji międzysektorowych, zrównoważenia między potrzebami rozwojowymi a potrzebą ochrony środowiska i jego zasobów.
2. Trwałości realizacji celów polityki planistycznej.
3. Tworzenia rezerw oraz bodźców do dalszego rozwoju, w wyniku poszanowania zasobów (kapitału naturalnego i kulturowego).
4. Oszczędnego wykorzystywania przestrzeni nieurbanizowanej (obszary otwarte), stanowiącej trudno odnawialny zasób naturalny.
5. Ograniczenia konfliktów przestrzennych, wynikających z niedopasowania sąsiadujących ze sobą funkcji i sposobów zagospodarowania.
6. Wzmocnienia lub przywracania zdolności regeneracyjnych środowiska przyrodniczego, w szczególności poszczególnych ekosystemów, najmniej odpornych na antropopresję.
7. Wykorzystywania naturalnych predyspozycji środowiska do określonych funkcji.
8. Oszczędnego użytkowania przestrzeni krajobrazowej.
9. Wpisywania dziedzictwa kulturowego w program rozwoju miejscowości i całej gminy.
10. Efektywności ekonomicznej działań rozwojowych (wydatkowania środków finansowych gminy).
11. Zabezpieczenia rezerw terenowych pod przyszły rozwój inwestycji, wpisanych w politykę rozwoju przestrzennego oraz strategię jej rozwoju.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA WEDŁUG CELÓW POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Zrównoważona struktura funkcjonalno-przestrzenna

Typy polityki przestrzennej:

STREFA I – ROZWOJU ZAINWESTOWANIA – BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO dotyczy zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy w granicach struktur funkcjonalno-przestrzennych poszczególnych miejscowości. W strefie wyróżnia się cztery podstrefy, związane z formami zabudowy o przeważającej funkcji mieszkaniowej, obejmujące:

- tereny zabudowy wielofunkcyjnej centrum miejscowości gminnej (Żelechlinka) – tereny te wyróżniają się znaczącym, w porównaniu z innymi miejscowościami, nasyceniem obiektami usługowymi. W ich rozwoju nadal powinna przeważać funkcja usługowa, realizowana zarówno w samodzielnych obiektach usługowych jak i jako funkcja towarzysząca zabudowie mieszkaniowej. Tereny te tworzą

obszar centrum gminnego, skupiającego obiekty użyteczności publicznej oraz przestrzeń publiczną o znaczeniu ogólnogminnym;

- tereny zabudowy zagrodowej – tworzące tereny zabudowy miejscowości o charakterze wiejskim, w granicach których dopuszcza się realizację zabudowy produkcyjno-usługowej. Tereny te tworzą główną strukturę zagospodarowania poszczególnych wsi;
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – kształtowane głównie w miejscowości Żelechlinek, jako obszary budownictwa mieszkaniowego dla ludności nierolniczej. Niewielkie obszary zabudowy wyłącznie mieszkaniowej jednorodzinnej, na mocy obowiązujących planów miejscowych, zostały wyznaczone również w innych miejscowościach. Stanowią one uzupełniającą formę zagospodarowania miejscowości;
- tereny zabudowy letniskowej i letniskowo-rezydencjonalnej – stanowią tereny uzupełnień obszarów zabudowy wiejskiej, zlokalizowane głównie w obszarach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, w sąsiedztwie kompleksów leśnych. Tereny te powinny zostać zagospodarowane jako spójne kompleksy zabudowy, obsługiwane za pośrednictwem dróg wewnętrznych. W granicach tych terenów zakazuje się realizacji zabudowy produkcyjno-usługowej.

Działania w tych strefach dotyczą rozwoju zainwestowania miejscowości w zakresie budownictwa mieszkaniowego (w szczególności w formie zabudowy zagrodowej stanowiącej zespoły zabudowy osiedli wiejskich, uzupełnionej zabudową mieszkaniową jednorodziną), usług towarzyszących, w tym usług publicznych.

STREFA I – ROZWOJU ZAINWESTOWANIA – BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO dotyczy zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy w granicach struktur funkcjonalno-przestrzennych poszczególnych miejscowości. W strefie wyróżnia się cztery podstrefy, związane z formami zabudowy o przeważającej funkcji mieszkaniowej, obejmujące:

- **tereny zabudowy wielofunkcyjnej centrum miejscowości gminnej** (Żelechlinka) – tereny te wyróżniają się znaczącym, w porównaniu z innymi miejscowościami, nasyceniem obiektami usługowymi. W ich rozwoju nadal powinna przeważać funkcja usługowa, realizowana zarówno w samodzielnych obiektach usługowych, jak i jako funkcja towarzysząca zabudowie mieszkaniowej. Tereny te tworzą obszar centrum gminnego, skupiającego obiekty użyteczności publicznej oraz przestrzeń publiczną o znaczeniu ogólnogminnym;
- **tereny zabudowy zagrodowej** – tworzące tereny zabudowy miejscowości o charakterze wiejskim, w granicach których dopuszcza się realizację zabudowy produkcyjno-usługowej. Tereny te tworzą główną strukturę zagospodarowania poszczególnych wsi;
- **tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej** – kształtowane głównie w miejscowości Żelechlinek, jako obszary budownictwa mieszkaniowego dla ludności nierolniczej. Niewielkie obszary zabudowy wyłącznie mieszkaniowej jednorodzinnej, na mocy obowiązujących planów miejscowych, zostały wyznaczone również w innych miejscowościach. Stanowią one uzupełniającą formę zagospodarowania miejscowości;
- **tereny zabudowy letniskowej i letniskowo-rezydencjonalnej** – stanowią tereny uzupełnień obszarów zabudowy wiejskiej, zlokalizowane głównie w obszarach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, w sąsiedztwie kompleksów leśnych. Tereny te powinny zostać zagospodarowane

jako spójne kompleksy zabudowy. W granicach tych terenów zakazuje się realizacji zabudowy produkcyjno-usługowej.

Działania w tych strefach dotyczą rozwoju zainwestowania miejscowości w zakresie budownictwa mieszkaniowego (w szczególności w formie zabudowy zagrodowej stanowiącej zespoły zabudowy osiedli wiejskich, uzupełnionej zabudowa mieszkaniową jednorodzinną), usług towarzyszących, w tym usług publicznych.

STREFA II – OCHRONY ŚRODOWISKA I KRAJOBRAZU – dotyczy w szczególności zagospodarowania obszarów północnej części gminy o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz miejscowo południowej części gminy, o przeważającym rolniczym zagospodarowaniu.

Obejmuje obręb: Brenik, Budki Łochowskie, Czerwonaka Nowa, Czerwonka Stara, Dzielnica, Feliksów, Gutkowice Nowiny, Gutkowice, Józefin, Kopiec, Lucjanów, Łochów, Łochówek Mały, Łochówek, Janów, Naropna, Naropna, Nowe Byliny, Petrynow, Radwanka, Sabinów, Stefanów, Teklin, Władysławów, Wola Naropińska, Wolica.

Działania w tej strefie ukierunkowane w szczególności są na ochronę środowiska naturalnego gminy. Dotyczą obszarów, których zagospodarowanie determinują uwarunkowania środowiskowe, w tym priorytet ochrony doliny rzeki Rawki oraz dolin denudacyjnych mniejszych cieków. Działania w zakresie ochrony środowiska dotyczą zarówno ochrony elementów przyrody, systemu funkcjonowania środowiska ale także walorów krajobrazowych obszaru. W strefie zlokalizowane są ponadto tereny rozwoju turystyki, sportu i rekreacji, dotyczące ekstensywnych form zagospodarowania terenu, bazujących na walorach środowiskowych i krajobrazowych.

STREFA III – ROZWOJU I MODERNIZACJI ROLNICTWA – dotyczy zagospodarowania przestrzennego w szczególności środkowej i południowej części gminy.

Obejmuje sołectwa: Bukowiec, Chociszew, Czechowice, Gaj, Gawerków, Ignatów, Julianów, Julianów, Karolinów, Lesisko, Modrzewek, Nowiny, Sokołówka, Stanisławów, Staropole, Świniokierz Włościański, Świniokierz Dworski, Żelechlin, Żelechlinek.

Działania w tej strefie ukierunkowane są na dalszy rozwój rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego, rozwijającego się w zwartych obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Dotyczą ochrony gruntów rolnych, kształtowania krajobrazu rolniczego, w tym ochrony zabudowy o charakterze zagrodowym. Obrębem, w którym przeważać będzie rozwój budownictwa nie rolniczego (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, usługowa), jest Żelechlinek, obręb obejmujący główną miejscowość gminy Żelechlinek. W obszarze strefy wyróżniono obszar specjalizacji w rolnictwie - obszar rozwoju sadownictwa i przetwórstwa rolnego - obejmuje tereny w sołectwie Stanisławów, w zagospodarowaniu którego przeważać

będzie nadal rozwój sadownictwa oraz związanego z nim przetwórstwa rolnego. W strefie dążyć się będzie do ograniczenia lokalizacji działalności przemysłowej, oddziałującej negatywnie na środowisko i nie powiązanej z przetwórstwem rolnym. W strefie nadal rozwijać się będzie budownictwo mieszkaniowe o charakterze wiejskim w formie zabudowy zagrodowej we wsiach Świniokierz Dworski, Świniokierz Włościański oraz Stanisławów. W strefie ustalenia obowiązującego planu określiły tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowany wzdłuż drogi powiatowej nr 4301E. Dopuszcza się w ramach zmian obowiązujących planów miejscowych dalszy rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego i zabudowy usługowej (zakres zmian zostanie określony w planach miejscowych).

PODSTREFA - ROZWOJU OBIEKTÓW PRODUKCYJNYCH - TERENY INWESTYCYJNE – obejmuje tereny wskazane (zgodnie z rysunkiem Studium) do realizacji zabudowy produkcyjno-usługowej. Obejmuje za-

również tereny, na których jest prowadzona działalność o charakterze produkcyjno-usługowym, jak i nowe tereny, stanowiące ofertę inwestycyjną gminy, zgodnie z zdiagnozowanymi potrzebami i możliwościami rozwoju gminy. Działania te dotyczą pozyskiwania nowych inwestorów i rozwoju w gminie nowych działalności, uzupełniających jej program funkcjonalny.

PODSTREFA - ROZWOJU ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII – dotyczy zagospodarowania terenów rolniczych, w granicach określonych na rysunku Studium, w których dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z źródeł odnawialnych wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu terenów. W obszarze gminy wyznacza się dwa rodzaje ww. obszarów: obszar rozmieszczenia elektrowni wiatrowych i instalacji fotowoltaicznych oraz obszar rozmieszczenia instalacji fotowoltaicznych.

W obszarze rozmieszczenia elektrowni wiatrowych i instalacji fotowoltaicznych jest zlokalizowana jedna elektrownia wiatrowa w obrębie Julianów oraz zostały wskazane lokalizacje sześciu elektrowni wiatrowych w obrębach Karolinów I Modrzewek (w oparciu o obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego oraz decyzje Starosty Tomaszowskiego o pozwoleniu na budowę). Polityka przestrzenna gminy uwzględnia lokalizację elektrowni wiatrowych wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu terenów, poprzez wskazanie obszarów ich rozmieszczenia. Ponadto od istniejącej elektrowni wiatrowej oraz od planowanych elektrowni wiatrowych (dla których wydano decyzję o pozwoleniu na budowę) polityka przestrzenna gminy uwzględnia minimalną odległość, w której mogą być lokalizowane nowe budynki mieszkalne albo budynki o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. W ww. odległości polityka przestrzenna uwzględnia ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

UKSZTAŁTOWANIE ZDROWEGO, BEZPIECZNEGO I ESTETYCZNEGO ŚRODOWISKA ZAMIESZKANIA

- Utrzymanie oraz utrwalenie czytelności wykształconych układów zabudowy, wraz z ich elementami zagospodarowania przy jednoczesnym dostosowaniu ich do potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego
- Kształtowanie zabudowy na podstawie indywidualnych, spójnych koncepcji obejmujących całe jednostki osadnicze, z uwzględnieniem cech tradycyjnej architektury lokalnej
- Tworzenie zieleni kompozycyjnej w układach zabudowy, ochrona tradycyjnych form zieleni wiejskiej, komponowanie zieleni wiejskiej w oparciu o rodzime gatunki roślin
- Zagospodarowanie najważniejszych przestrzeni publicznych w sposób podkreślający ich funkcję i rangę w przestrzeni

ROZWÓJ GOSPODARKI W WYMIARZE WIELOFUNKCYJNEGO ROZWOJU

- Rozwój rolnictwa i jego obsługi jako głównej funkcji rozwoju gminy
- Rozwój budownictwa przemysłowego, składów i magazynów jako funkcji uzupełniającej w rozwoju gospodarczym gminy
- Rozwój obszarów i systemów turystyki i rekreacji jako funkcji uzupełniających
- Rewaloryzacja i rewitalizacja obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego w ramach rozwoju społeczno-gospodarczego

OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH I KRAJOBRAZOWYCH W KSZTAŁTOWANIU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego zostały zwarte w pkt 4. Kierunków Studium.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z celem polityki przestrzennej gminy Żelechlinek: Zrównoważona struktura funkcjonalno-przestrzenna i określonym kierunkiem działań, dotyczącym wyodrębnienia dwóch głównych obszarów zagospodarowania, zróżnicowanych co do kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego oraz celów i instrumentów polityki przestrzennej, uwzględniając dotychczasowy sposób przeznaczenia terenów, określonego w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wyznaczono:

Obszary zurbanizowane - tereny budownictwa:

- **OBSZARY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ OSIEDLI WIEJSKICH**
  - ZABUDOWA WIELOFUNKCYJNA CENTRUM MIEJSCOWOŚCI GMINNEJ
  - ZABUDOWA MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA
  - ZABUDOWA ZAGRODOWA
  - ZABUDOWA LETNISKOWA Z DOPUSZCZENIEM ZABUDOWY REZYDENCJONALNEJ
  - ZABUDOWA LETNISKOWA
  - TERENY USŁUG (SPORTU, TURYSTYKI I REKREACJI)
  - TEREN CMENTARZA (WRAZ Z POSZERZENIEM)
- **OBSZARY ZABUDOWY PRODUKCYJNO-USŁUGOWEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**
  - ZABUDOWA PRODUKCYJNO-USŁUGOWA (OBIEKTY PRODUKCYJNE, SKŁADY, MAGAZYNY, OBIEKTY USŁUGOWE)
  - INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
- **OBSZARY POWIERZCHNIOWEJ EKSPLOATACJI SUROWCÓW**
  - POWIERZCHNIOWA EKSPLOATACJA SUROWCÓW, TERENY I OBSZARY GÓRNICZE

Obszary niezurbanizowane – tereny otwarte, w tym tereny wyłączone spod zabudowy:

- **ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA (GRUNTY ROLNE), UPRAWY TRWAŁE**
- **ŁAKI, W TYM WYKSZTAŁCONE NA GLEBACH POCHODZENIA ORGANICZNEGO**
- **LASY: W ZARZĄDZIE LASÓW PAŃSTWOWYCH, STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ PRYWATNĄ**

Obszary specjalne - ograniczenia w zagospodarowaniu:

- **DNA DOLIN RZEK I MNIEJSZYCH CIEKÓW**
- **STREFA SANITARNA OD CMENTARZA (50 M)**
- **OBSZARY ROZMIESZCZENIA URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 KV WRAZ ZE STREFAMI OCHRONNYMI ZWIĄZANYMI Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU I UŻYTKOWANIU TERENÓW**
- **OBSZARY ZAGROŻONE POWODZIĄ WG. STUDIUM DLA POTRZEB OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ – ETAP I – RZĘKA RAWKA:**
  - granica obszaru zasięgu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1%,
  - granica obszaru zasięgu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 5%,
  - strefa płytkiego zalewu (0,5 m) od wody 1%,
  - obszary potencjalnego zagrożenia powodzią.

Ponadto wskazane zostały **obszary i obiekty szczególne (w tym użyteczności publicznej)**, stanowiące charakterystyczne elementy zagospodarowania, wpływające swoją lokalizacją jak i funkcją na kształt struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz zagospodarowanie i użytkowanie terenów w ich najbliższym sąsiedztwie, kształtowanie powiązań komunikacyjnych. Do tych obszarów i obiektów zaliczono:

- główne obiekty użyteczności publicznej: Urząd Gminy w Żelechlinku, Kościół pw. św. Bartłomieja, Zespół Szkół w Żelechlinku, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, scenę letnią (obszar organizacji imprez masowych), obiekty i obszary usług sportu i rekreacji, obiekty i obszary usług zdrowia,
- kompleks zabudowy lotniskowej,
- młyn wodny,
- obszar przestrzeni publicznej, zgodnie z wytycznymi ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Cele planowania przestrzennego:

1. Ochrona istniejących zasobów i walorów przyrodniczych gminy poprzez ustanowione i planowane formy ochrony.
2. Polityka krajobrazowa – zagospodarowanie przestrzenne realizowane z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz, w tym krajobraz kulturowy
3. Kształtowanie czytelnej struktury przyrodniczej obszaru, jej ochrona i rewaloryzacja.
4. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, w szczególności wód powierzchniowych i podziemnych.
5. Ochrona zagospodarowania przed zagrożeniami naturalnymi
6. Wprowadzanie działań ochronnych i naprawczych terenów przekształconych

OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Cele planowania przestrzennego:

1. Ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez określenie odpowiedniego sposobu i zasad zagospodarowania na obszarach jego koncentracji.
2. Ochrona obiektów i obszarów architektury, budownictwa i urbanistyki.
3. Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków wraz z Programem opieki nad zabytkami jako narzędzia identyfikacji obszarów i obiektów zabytkowych oraz monitorowanie ich stanu zachowania.

KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

1. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
2. Wielofunkcyjny rozwój rolnictwa i gospodarstw rolniczych oraz specjalizacja i ekologizacja produkcji rolnej.
3. Zapewnienie dogodnej organizacji transportu i eksportu produktów rolnych.

W zakresie leśnej przestrzeni produkcyjnej:

1. Zachowanie lasów i racjonalna gospodarka leśna.
2. Ochrona lasów, jako fragmentów rodzimej przyrody oraz lasów szczególnie cennych ze względu na zachowanie różnorodności przyrodniczej i walory krajobrazowe.
3. Powiększenie zasobów leśnych w wyniku zalesień obszarów o predyspozycjach środowiskowych.

KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. Utrzymanie istniejącej hierarchii dróg publicznych i stopniowe doposażanie ich zagospodarowania (w stopniu odpowiednim do klasy i przeznaczenia drogi).
2. Zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie.
3. Obniżenie uciążliwości dróg dla obszarów sąsiednich, zarówno zurbanizowanych jak i obszarów otwartych (nieurbanizowanych).
4. Udostępnienie rekreacyjne i turystyczne obszaru gminy poprzez rozbudowę systemu komunikacji turystyczno-rekreacyjnej.
5. Utrzymanie i modernizacja komunikacji publicznej jako spójnego systemu gminnego.

KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. Ochrona systemu wodociągowego oraz poprawa jakości przesyłu poprzez modernizację systemu i jego ewentualną przebudowę, poprawa jego niezawodności oraz efektywności ekonomicznej.
2. Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej, odprowadzającego wody opadowe lub roztopowe, obejmującego aglomerację gminną, na zasadzie etapowania inwestycji.
3. Rozbudowa systemu infrastruktury usługowej - gospodarki odpadami, poprzez modernizację punktów zbiórki odpadów komunalnych oraz rozbudowę systemu oświetlenia ulicznego.
4. Gazyfikacja obszaru gminy poprzez rozbudowę sieci gazowej.
5. Zapewnienie bezkonfliktowego zaopatrzenia mieszkańców w energię elektryczną.

3.3. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Analizowany dokument stanowi Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, określające kierunki zagospodarowania przestrzennego na poziomie lokalnych. Stanowi dokument powiązany z dokumentami planistycznymi wyższych szczebli samorządu terytorialnego. Wytyczne do planowania miejscowego, wymagające uwzględnienia w dokumencie Studium gminy Żelechlinek, stanowi na poziomie krajowym – Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju (KPZK 2030), na poziomie regionalnym (województwa) – Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego. Powiązania analizowanego dokumentu dotyczą również ustaleń dotychczasowej polityki przestrzennej i planistycznej gminy.

3.3.1. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju - KPZK 2030

Celem strategicznym KPZK 2030 jest:

Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, spraw-

ności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

3.3.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego został przyjęty Uchwałą Nr XLV/524/2002 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 9 lipca 2002 r. zmieniony Uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.

I. Strategiczne cele polityki przestrzennej

Cel nadrzędny polityki zagospodarowania przestrzennego:

Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, warunkującej dynamizację rozwoju zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju poprzez:

- wykorzystanie cech położenia w centrum Polski,
- wykorzystanie endogenicznego potencjału rozwoju,
- trwałe zachowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- dążenie do budowy wewnętrznej spójności regionu.

Przyjęta w planie wizja rozwoju województwa opiera się na czterech głównych filarach:

1. Rozwoju kluczowych inwestycji z zakresu infrastruktury transportowej i technicznej.
2. Rozwoju gospodarki innowacyjnej, wykorzystującej endogeniczny potencjał rozwojowy i tworzącej nowoczesne formy organizacyjne w postaci struktur sieciowych.
3. Systemie osadniczym, którego rdzeń w postaci metropolii łódzkiej i Aglomeracji Łódzkiej będzie wspomagany przez regionalne i ponadlokalne bieguny wzrostu.
4. Kształtowaniu spójnego systemu ekologicznego oraz kulturowo-turystycznego.

II. Kierunki kształtowania regionalnego systemu osadnictwa

Przyjęto polaryzacyjno-dyfuzyjny model rozwoju województwa. W pierwszej fazie zakłada się, że obecnie następująca polaryzacja rozwoju powiększy się, a najbardziej dynamiczny rozwój i koncentracja czynników rozwojowych nastąpią w Łodzi oraz w obszarze powiązań funkcjonalnych Aglomeracji Łódz-

kiej. W fazie drugiej, w perspektywie długookresowej, zakłada się, że wzrost społeczno-gospodarczy centralnej części regionu, poprzez dyfuzję, zdynamizuje rozwój pozostałego obszaru województwa. Nastąpi znaczne zwiększenie potencjału dużych ośrodków miejskich, które odgrywać będą rolę regionalnych biegunów wzrostu oraz zapobiegać marginalizacji i peryferyzacji obszarów poza Aglomeracją Łódzką.

Tab. 1. Żelechlinek w hierarchii sieci osadniczej województwa

Ośrodek krajowy	Łódź – ośrodek metropolitalny, miasto o potencjalnym znaczeniu europejskim – przekształcona Aglomeracja Łódzka
Agglomeracja Łódzka	obszar kształtowania powiązań funkcjonalnych w tym ośrodki miejskie:
Ponadregionalny biegun wzrostu	duży ośrodek miejski - Piotrków Trybunalski
Regionalne bieguny wzrostu	duże i średnie ośrodki miejskie: Skierniewice, Sieradz, Kutno, Radomsko, Wieluń
Ponadlokalne bieguny wzrostu	Łowicz, Rawa Mazowiecka, Tomaszów Mazowiecki, Bełchatów
Ośrodki ponadlokalne	pozostałe miasta powiatowe
Ośrodki lokalne	pozostałe ośrodki miejskie
Ośrodki gminne	gminy - m.in. Żelechlinek

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego.

Zasady gospodarowania przestrzenią:

Dla obszarów wiejskich jako priorytetowy kierunek działań, przyjmuje się kierunek wielofunkcyjny oparty, poza działalnością rolniczą, między innymi na usługach turystycznych, w tym agroturystycznych i wypoczynkowych, wstępnym przetwórstwie rolno-spożywczym, rzemiośle i rękodzielnictwie. W ramach modernizacji gospodarstw zakłada się przemianę struktury agrarnej w kierunku wzrostu średniej powierzchni gospodarstwa rolnego, spadku ogólnej ich liczby oraz ich polaryzację.

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich zgodnie z PZPWŁ polegać powinien na:

- racjonalnym użytkowaniu gruntów rolnych, poprzez wyłączenie z produkcji części gruntów najsłabszych, racjonalne stosowanie nawożenia, właściwy dobór upraw, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, eliminowanie lub ograniczenie zagrożeń dla środowiska przyrodniczego w trosce o zachowanie bioróżnorodności,
- rozwoju rolnictwa ekologicznego nastawionego na produkcję zdrowej żywności,
- specjalizacji produkcji rolniczej,
- zwiększeniu konkurencyjności rolnictwa poprzez podnoszenie standardów jakościowych gospodarstw oraz działań wspierających (doradztwo rolnicze, tworzenie nowoczesnych form organizacji producentów oraz rozwijaniu współpracy między nimi a odbiorcami, rozwój sektora B+R), jak również rozwijaniu niszowego segmentu rynku produkcji żywności wysokiej jakości (produktów tradycyjnych),
- wspieraniu działań ukierunkowanych na wytwarzanie materiałów energetycznych z biomasy (zagospodarowanie słomy, odpadów produkcji rolniczej i leśnej oraz upraw energetycznych) oraz stworzeniu warunków dla rozwoju biogazowni rolniczych (rolnictwo energetyczne),

- rozwoju funkcji pozarolniczych, opartych głównie na agroturystyce, usługach związanych z turystyką i wypoczynkiem, handlem, mieszkalnictwem, wstępnym przetwórstwem rolno-spożywczym, rzemiosłem i rękodzielnictwem, będących wyrazem przedsiębiorczości środowisk wiejskich.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego:

1. W zakresie rozwoju funkcji pozarolniczych gmina jest położona w obszarze predysponowanym do rozwoju turystyki przyrodniczej oraz turystyki aktywnej - konnej (zachodnia granica gminy).
2. W zakresie powiązań infrastrukturalnych w związku z bezpieczeństwem energetycznym województwa gmina znajduje się w obszarze predysponowanym do produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

3.4. DOTYCHCZASOWA POLITYKA PRZESTRZENNA I PLANISTYCZNA GMINY

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Gmina Żelechlinek posiada opracowane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek, przyjęte uchwałą nr XXXIX/210/2009 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żelechlinek. Dokument ten stanowi zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek przyjętego Uchwałą Nr XVII /99/2000 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 28 kwietnia w 2000 r.

Przystąpienie przez Radę Gminy do sporządzenia zmiany Studium wynika z konieczności dostosowania Studium do znowelizowanej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w tym m.in.:

- szeroko pojętej aktualizacji materiałów inwentaryzacyjnych, uwzględniających zmiany: w zagospodarowaniu, uzbrojeniu terenu oraz stanu środowiska;
- rozważeniu potrzeby wyznaczenia obszarów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii;
- wyznaczeniu lub doprecyzowaniu kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- uzupełnieniu zapisów dotyczących rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym oraz
- uwzględnieniu zmian w polityce przestrzennej gminy, wynikających z rozwijającej się sytuacji na rynku mieszkaniowym, popytu na tereny związane z usługami oraz popytu na tereny inwestycyjne.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Cały obszar gminy Żelechlinek jest objęty ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obowiązują następujące plany miejscowe:

- 1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek - uchwała nr XXXVII/187/2005 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 16 grudnia 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek⁴,
- 2) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek - uchwała nr XXXIV/181/2013 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 9 kwietnia 2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek⁵,

Rozstrzygnięciem nadzorczym nr PNK-I.4131.802.2013 z dnia 22 maja 2013r. Wojewoda łódzki stwierdził nieważność ww. planu w części dotyczącej terenu o symbolu 05PG oraz terenu o symbolu 08PG, jak również w części dotyczącej § 29 ust. 3 pkt 1, § 29 ust. 4 pkt 3 i § 29 ust. 5 pkt 1 przedmiotowej uchwały⁶.

- 3) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek, przyjęta uchwałą nr XXXIV/182/2013 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 9 kwietnia 2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek⁷.

Rozstrzygnięciem nadzorczym nr PNK-I.4131.810.2013 z dnia 22 maja 2013r. Wojewoda łódzki stwierdził nieważność ww. planu w części dotyczącej terenu oznaczonego symbolem 3PG (teren powierzchniowej eksploatacji)⁸.

- 4) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek - uchwała nr XXXIV/183/2013 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 9 kwietnia 2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek⁹,
- 5) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek dla części obrębów Karolinów i Modrzewek - uchwała nr XLIV/249/2017 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 29 grudnia 2017r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek dla części obrębów Karolinów i Modrzewek,
- 6) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek, obejmującego obszar części obrębu Gutkowice - uchwała nr ZLIV/250/2017 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 29 grudnia 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek, obejmującego obszar części obrębu Gutkowice,
- 7) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek dla części obrębu Żelechlin - uchwała nr XLIV/251/2017 Rady Gminy Żelechlinek z dnia 29 grudnia 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek dla części obrębu Żelechlin.

Tab. 2. Obszary dla których gmina zamierza sporządzić zmianę planów miejscowych (mpzp)

Lp.	Nr uchwały	Obszar	Cel zmiany	Nr uchwały dla której będzie

⁴ Opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego z dnia 2 marca 2006r. Nr 64 poz. 3479.

⁵ Opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego z dnia 27 czerwca 2013r. poz. 3431.

⁶ Rozstrzygnięcie nadzorcze opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego z dnia 27 czerwca 2013r. poz. 3432.

⁷ Opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego z dnia 25 czerwca 2013r. poz. 3395.

⁸ Rozstrzygnięcie nadzorcze opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego z dnia 25 czerwca 2013r. poz. 3397.

⁹ Opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego z dnia 25 czerwca 2013r. poz. 3393.

	początkowej			sporządzana zmiana mpzp
1	XLII/223/2013 *	część obrębu Gutkowice	powiększenie terenu pod GPZ	XXXVII/187/2005
2	V/25/2015	część obrębu Byliny Nowe	uporządkowanie zasad zagospodarowania obszaru zabudowy	XXXVII/187/2005
3	V/26/2015	część obrębu Teklin	uporządkowanie zasad zagospodarowania obszaru zabudowy	XXXVII/187/2005
4	V/27/2015	część obrębu Wolica	uporządkowanie zasad zagospodarowania obszaru zabudowy	XXXVII/187/2005
5	V/28/2015	obręb Sokołówka	uporządkowanie zasad zagospodarowania obszaru zabudowy	XXXVII/183/2013
6	X/67/2015	część obrębu Lesisko (Lesisko Bankowe)	uporządkowanie zasad zagospodarowania obszaru zabudowy	XXXVII/181/2013
7	XIII/87/2015	część obrębu Żelechlinek	uporządkowanie zasad zagospodarowania obszaru zabudowy – rozbudowa osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	XXXVII/181/2013
8	XIII/88/2015	część obrębu Stefanów	uporządkowanie zasad zagospodarowania obszaru zabudowy	XXXVII/187/2005
9	XIII/89/2015	część obrębu Kopiec	uporządkowanie zasad zagospodarowania obszaru zabudowy	XXXVII/187/2005
10	XXII/149/2016	część obrębu Karolinów	zmiana zasad zagospodarowania w obszarze zabudowy	XXXVII/181/2013
11	XXII/148/2016 *	część obrębu Karolinów i Modrzewek	przeznaczenie terenów pod drogę publiczną - gminną	XXXVII/181/2013
12	XXII/152/2016 *	część obrębu Żelechlin i Żelechlinek	rozszerzenie istniejących terenów zabudowy mieszkaniowej	XXXVII/181/2013
13	XXII/151/2016	część obrębu Żelechlinek	zmiana zasad zagospodarowania w obszarze zabudowy	XXXVII/181/2013
14	XXII/150/2016	część obrębu Żelechlin	przeznaczenie terenów pod zabudowę zagrodową	XXXVII/181/2013

* obszary dla, których gmina proceduje zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (stan na grudzień 2017 r.).

Źródło: projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek – etap opiniowania i uzgodnień / styczeń 2018 r.

4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSÓB W JAKI ZOSTAŁY ONE UWZGLĘDNIONE I OKREŚLENIE POWIĄZAŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU Z INNYMI DOKUMENTAMI

4.1. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM

4.1.1. Cele ogólne

Cele ochrony środowiska, w tym cele ochrony przyrody, ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym znajdują swoje odzwierciedlenie w prawie krajowym i dokumentach powstałych na jego podstawie, określających politykę w zakresie ochrony środowiska.

Cele polityki ekologicznej Unii Europejskiej

Według obecnego brzmienia Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) celem polityki Unii w dziedzinie środowiska jest:

1. zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska,
2. ochrona zdrowia ludzkiego,
3. ostrożne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych,
4. promowanie na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązania regionalnych lub światowych problemów w dziedzinie środowiska, w szczególności zwalczanie zmian klimatu.

Z postanowień TFUE wynikają podstawowe zasady prowadzenia polityki ochrony środowiska. Nie mają one charakteru norm prawnych wiążących jednak tworzą ważne wytyczne przy tworzeniu aktów prawnych z omawianej dziedziny. Są to:

1. zasada wysokiego poziomu ochrony,
2. zasada ostrożności (przezorności),
3. zasada działania zapobiegawczego (prewencji),
4. zasada naprawiania szkód u źródła,
5. zasada „zanieczyszczający płaci”.

W kreowaniu polityki ochrony środowiska szczególną rolę odgrywają programy działania w ochronie środowiska. Obecnie obowiązuje siódmy program działań „**Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety**”, przyjęty decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1386/2013/EU w sprawie ogólnego unijnego programu działań do 2020 r. Decyzja zobowiązuje instytucje Unii i państwa członkowie do podejmowania działań służących osiągnięciu celów priorytetowych, a wszelkie organy publiczne do współpracy z przedsiębiorstwami, partnerami społecznymi, społeczeństwem europejskim i obywatelami w realizacji programu.

Cele priorytetowe Siódmego Programu to:

1. Ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii.
2. przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną.

3. Ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem presjami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrobytu.
4. Maksymalizacja korzyści z prawodawstwa środowiskowego, doskonalenie wiedzy i bazy dowodowej w zakresie środowiska i ochrony klimatu.
5. Zabezpieczenie inwestycji ekologicznych i wspieranie zrównoważonych miast.
6. Lepsze uwzględnianie w działaniach bardziej spójnej polityki środowiskowej i efektywne podejmowanie wyzwań międzynarodowych, dotyczących środowiska i klimatu.

Siódmy program zawiera wizję na 2050 r., w którym to roku obywatele mają się cieszyć dobrą jakością życia, z uwzględnieniem ekologicznych ograniczeń planety, w gospodarce nic się nie marnuje, różnorodność biologiczna jest przywracana, a niskoemisyjny wzrost – oddzielony od zużycia zasobów – wyznacza drogę rozwoju globalnego.

Cele polityki ekologicznej państwa

Obecnie obowiązująca, Polityka Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do 2016 r. zakłada następujące cele środowiskowe:

W zakresie ochrony zasobów naturalnych:

1. **Ochrona przyrody** – zachowanie bogatej bioróżnorodności polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.
2. **Ochrona i zrównoważony rozwój lasów** – w perspektywie średniookresowej zakłada się dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
3. **Racjonalne gospodarowanie zasobami wody** – racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby ochronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej.
4. **Ochrona powierzchni ziemi** – w szczególności ochrona gruntów użytkowanych rolniczo:
  - rozpowszechnienie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego,
  - przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne,
  - zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.
5. **Gospodarowanie zasobami geologicznymi** – racjonalne zaopatrzenie ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją.

W zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

1. **Środowisko a zdrowie** – dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w

kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.

2. **Jakość powietrza** – dążenie przez RP do spełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz dyrektyw unijnych.
3. **Ochrona wód** – przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.
4. **Gospodarka odpadami:**
  - utrzymanie tendencji oddzielania ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju,
  - znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
  - zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
  - sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających na środowisko,
  - eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
  - pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofywanych z eksploatacji,
  - takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowisko nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytwarzanych w gospodarstwach domowych.
5. **Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych** – dokonywanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.
6. **Substancje chemiczne w środowisku** – stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnie z zasadami Rozporządzenia REACH.

W zakresie działań operacyjnych ważnym dokumentem jest Strategia Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2016 r., która określa następujące cele strategiczne (priorytety działania):

1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.
2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi.
3. Ochrona atmosfery.
4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

Analizując główne cele polityki ekologicznej Unii Europejskiej i Polski można stwierdzić, że projekt analizowanego dokumentu zachowuje spójność z ww. celami. Określa kierunki działań w zakresie ochrony bioróżnorodności, zasobów wód podziemnych i powierzchniowych, racjonalnego użytkowania powierzchni ziemi, w tym ochrony gruntów rolnych, ochrony powietrza i zasady przeciwdziałania zanieczyszczeniom a także kierunki związane z przeciwdziałaniu oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych. Jednocześnie uwzględnia powiązania dobrego stanu środowiska z jakością życia mieszkańców oraz rozwojem lokalnej gospodarki. Cele środowiskowe stanowią jedne z głównych kierunków rozwoju gminy Żelechlinek, przez co wpisują się w krajowe i europejskie wytyczne rozwoju zrównoważonego. Projekt Studium zawiera szereg ustaleń mających istotne znaczenie dla funkcjonowania i ochrony środowiska.

Uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym, oraz pośrednio cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym, które mają swoje przełożenie w polskim prawodawstwie.

4.1.2. Cele szczegółowe (sektorowe)

✓ Ochrona wód

poziom UE

Ochrona wód to jeden z najlepiej rozwiniętych działów unijnej polityki ochrony środowiska. Obecnie głównym instrumentem unijnej polityki w tej dziedzinie jest przyjęta w 2000 r. tzw. ramowa dyrektywa wodna (RDW). Kieruje się ona ekologicznym, holistycznym podejściem do oceny stanu wód i planowania gospodarki wodnej. Traktuje wody w szczególności jako czynnik tworzący siedliska, których stan zależy od działań podejmowanych na obszarze całej zlewni. Główne cele europejskiej polityki wodnej:

1. ochrona i poprawa warunków, a gdy to niemożliwe, utrzymanie obecnego stanu ekosystemów wodnych, a także lądowych i podmokłych bezpośrednio uzależnionych od ekosystemów wodnych,
2. propagowanie zrównoważonego korzystania z wody opartego na długoterminowej ochronie zasobów wodnych,
3. podejmowane przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu czystości środowiska wodnego; przedsięwzięcia te powinny prowadzić do ograniczenia emisji i zrzutów substancji szczególnie niebezpiecznych, a w dalszej perspektywie do eliminowania tego typu działalności,
4. stopniowe ograniczenie zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobieganie ich dalszej degradacji,
5. dążenie do zmniejszenia skutków powodzi i suszy.

poziom krajowy

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Cele środowiskowe dla wód powierzchniowych oraz obszarów chronionych ustalonych na mocy Art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW). Za cele środowiskowe przyjęto wartości graniczne odpowiadające dobremu stanowi wód, podane w rozporządzeniu w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Cele środowiskowe dla wód podziemnych ustalonych na mocy art. 4 RDW:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

→ Analizę celów środowiskowych wskazanych dla poszczególnych jednostek objętych ochroną na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne - zawiera punkt 5.2. niniejszej prognozy dotyczący Analiza stanu środowiska.

Sposób uwzględnienia w projektowanym dokumencie:

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne ustalenia m.in. Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Projekt Studium gminy Żelechlinek uwzględnia granice JCW oraz zawiera wytyczne dotyczące ochrony zasobów wodnych, działań wspomagających ich ochronę ilościową i jakościową. W części uwarunkowań diagnozuje stan zasobów wodnych, w oparciu o dane z monitoringu krajowego i regionalnego w odniesieniu do planistycznych jednostek gospodarowania wodami. Uwzględnia ujęcia wód podziemnych, w tym o udokumentowanych zasobach.

Zgodnie ze Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – ETAP I (uzupełnienie do Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi – Etap I) - w dolinie rzeki Rawki określono obszary o prawdopodobieństwie zalewu (zasięg wielkiej wody). Na tej podstawie wytyczono strefę zalewu odpowiadającą zasięgowi wielkiej wody o prawdopodobieństwo 1% i 5%, wskazano strefę płytkiego zalewu (0,5 m) od wody 1% oraz na tej podstawie określono obszar potencjalnego zagrożenia powodzią.

Na terenie Gminy Żelechlinek zagrożone powodzią lub podtopieniami są miejscowości zlokalizowane wzdłuż doliny Rawki: Gutkowice, Wola Naropińska, Łochów. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wykluczają zabudowę w ww. obszarach zagrożenia powodzią. Funkcję retencyjną będzie pełnić planowane zbiorniki retencyjne „Gutkowice” i „Wola Naropińska”, zaplanowane

✓ Ochrona powietrza

Europejskie przepisy nakierowane są na eliminację różnych typów zanieczyszczeń pochodzących z wielu różnych źródeł, zarówno stacjonarnych, jak i mobilnych. Unijne prawodawstwo dotyczące ochrony powietrza:

1. ustala minimalne normy jakości powietrza oraz zobowiązuje do podejmowania działań zaradczych w przypadku gdy dochodzi do przekroczenia tych norm,
2. wprowadza obowiązek monitoringu wybranych substancji zanieczyszczających u źródeł emisji,
3. wprowadza normy dopuszczalnej emisji dla źródeł mobilnych oraz standardy jakości paliw,
4. dąży do harmonizacji metod pomiaru stężenia zanieczyszczeń i strategii monitoringu jakości powietrza krajów członkowskich,
5. nakazuje zapewnić dostęp do informacji o jakości powietrza opinii publicznej i wszystkim zainteresowanym stronom.

„Strategia tematyczna dotycząca zanieczyszczenia powietrza” wskazała na potrzebę uroszczenia prawodawstwa w sprawie jakości powietrza. Takim zabiegiem było scalenie w jeden akt prawny kilku wcześniejszych dyrektyw: Dyrektywę 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (tzw. dyrektywa CAFE). Dyrektywa CAFE nie zmienia dotychczasowych dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń, uzupełnia ich wykaz o nową substancję – pył zawieszony PM_{2,5}. Normy w zakresie pyłu zawieszonego PM_{2,5} mają być wprowadzane w życie w okresie 2010-2020. Celem dyrektywy jest również wzmocnienie przepisów dotyczących wdrażania planów i programów, mających na celu osiągnięcie założonych parametrów jakości powietrza.

Sposób uwzględnienia w projektowanym dokumencie:

Projekt zawiera zapisy dotyczące konieczności uwzględniania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego działań zmierzających do ograniczenia niskiej emisji, poprzez stosowanie proekologicznych systemów grzewczych. Ponadto zawiera ustalenia w zakresie redukcji emisji z transportu m.in. w zakresie realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu oraz ograniczające rozwój zabudowy wzdłuż tych ciągów komunikacyjnych. Obszar gminy Żelechlinek nie stanowi obszaru zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego a analizowana polityka przestrzenna nie przewiduje na jej obszarze lokalizacji znaczących emitorów zanieczyszczeń.

✓ Ochrona przyrody

poziom UE

Podstawą unijnej polityki ochrony przyrody są dwa akty prawne: dyrektywa 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków (tzw. dyrektywa ptasia) oraz dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. dyrektywa siedliskowa).

Ochrona różnorodności biologicznej jest warunkiem stabilnego funkcjonowania ekosystemów, decyduje o większej ich odporności na niekorzystne czynniki zewnętrzne. Założenie to było podstawą uznania ochrony bioróżnorodności biologicznej za jeden z celów unijnej polityki ochrony środowiska. Jest obecnie jednym z priorytetów głównego nurtu polityki unijnej. Głównym dokumentem w zakresie ochrony bioróżnorodności biologicznej jest „**Strategia zrównoważonego rozwoju UE**”, przyjęta w 2001 r. na szczycie przywódców państw Unii w Göteborgu, stanowiąca dokument uzupełniający zaakceptowanej rok wcześniej strategii lizbońskiej. Różnorodność biologiczna jest integralnym elementem wielu dziedzin objętych prawodawstwem unijnym. Cele z nią związane realizują nie tylko uregulowania z zakresu ochrony środowiska, ale także regulacje prawne dotyczące unijnych polityk sektorowych. W coraz szerszym zakresie potrzeby zachowania bioróżnorodności uwzględniane są we wspólnej polityce rolnej i polityce rozwoju obszarów wiejskich. Ich zaspokojeniu służą m.in. programy i płatności rolno-środowiskowe oraz rozwój rolnictwa ekologicznego.

Obecnie Unijna **strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.**, została opracowana w 2011 r. i wyznacza następujące cele:

1. Pełne wdrożenie dyrektywy ptasiej i siedliskowej.
2. Utrzymanie i odbudowa ekosystemów i ich usług.
3. Zwiększenie wkładu rolnictwa i leśnictwa w utrzymanie i wzmocnienie różnorodności biol.
4. Zapewnienie zrównoważonego wykorzystania zasobów rybnych.
5. Zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych.
6. Pomoc na rzecz zapobiegania utracie światowej różnorodności biologicznej.

poziom krajowy

Głównym dokumentem określającym cele polityki państwa w zakresie ochrony bioróżnorodności w Polsce jest „Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014-2020”.

Cel nadrzędny: Poprawa stanu różnorodności biologicznej i powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju.

Cele strategiczne:

- A. Podniesienie poziomu wiedzy oraz kształtowanie postaw społeczeństwa związanych z włączeniem się do działań na rzecz różnorodności biologicznej.
- B. Włączenie wybranych sektorów gospodarki w działania na rzecz różnorodności biologicznej.
- C. Zachowanie i przywrócenie populacji zagrożonych gatunków i siedlisk.
- D. Efektywne zarządzanie zasobami przyrodniczymi.
- E. Utrzymanie i odbudowa ekosystemów oraz ich usług.
- F. Ograniczenie presji gatunków inwazyjnych i konfliktowych.
- G. Ograniczenie i łagodzenie skutków zmian klimatycznych.
- H. Ochrona różnorodności biologicznej poprzez rozwój współpracy międzynarodowej.

Sposób uwzględnienia w projektowanym dokumencie:

Studium gminy Żelechlinek uwzględnia konieczność ochrony bioróżnorodności, poprzez w szczególności istniejące i planowane formy ochrony przyrody. Uwzględnia istniejące obszary objęte ochroną prawną w zakresie ochrony przyrody, proponowane obszary na poziomie regionalnym. Ponadto określa system przyrodniczy gminy, stanowiący podstawę jej rozwoju przestrzennego, wskazujący możliwości jak i bariery w zagospodarowaniu. Projekt określa położenie względem obszarów Natura 2000, które nie znajdują się w granicach opracowania ani w jego najbliższym sąsiedztwie. Projekt określa system korytarzy ekologicznych oraz powiązań przyrodniczych, uwzględniając go w kierunkach zagospodarowania. Ponadto dokument zawiera ustalenia dotyczące konieczności ochrony enklaw leśnych, dolin rzek i mniejszych cieków wraz z ich obudową biologiczną, terenów podmokłych, gleb organicznych, stawów i oczek wodnych, w tym śródpolnych. Cele związane z ochroną bioróżnorodności zostały uwzględnione w projektowanym dokumencie.

✓ **Gospodarka odpadami**

poziom UE

Gospodarka odpadami ma dziś bardzo rozbudowany dział prawa unijnego. Oprócz ogólnych zasad postępowania z odpadami obejmuje on wymogi dotyczące metod i urządzeń usuwania odpadów (np. spalania, składowania) oraz uregulowania związane z zagospodarowaniem różnych rodzajów odpadów. Pierwsza dyrektywa ramowa w sprawie odpadów to dyrektywa 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. Przez ponad 30 lat był to najważniejszy akt prawny w tej dziedzinie. Ostatecznie został zastąpiony dyrektywą ramową z 2008 r. Ogólne wymagania w stosunku do gospodarki odpadami nie uległy jednak istotnym zmianom. Dyrektywa wprowadziła jednolite definicje pojęć oraz zobowiązała państwa członkowskie do opracowywania programów gospodarki odpadami. Przede wszystkim ustanowiła hierarchię zasad postępowania z odpadami, wskazując na pierwszym miejscu konieczność zapobiegania powstawaniu odpadów, następnie ich powtórne wykorzystanie, dalej recykling materiałowy, wykorzystanie odpadów jako źródła energii (w procesie spalania), dopiero w ostateczności dopuszczone powinno być ich unieszkodliwianie przez spalanie bez odzysku energii lub deponowanie na składowiskach odpadów.

poziom krajowy - regionalny

Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028 – w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi – określa:

▪ **W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:**

Cele krótkoterminowe (na lata 2016 – 2022):

1. zmniejszenie ilości powstających odpadów,
2. zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji),
3. doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
4. zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie),
5. zmniejszenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,
6. zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zbieranych,
7. zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia,
8. ograniczenie liczmy miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych,
9. utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi,
10. należyte monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowaną ze strumienia odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania,
11. zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych (w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6MJ/kg s.m.) od 1 stycznia 2016 r.,
12. kontynuacja prowadzenia przez gminy gospodarki odpadami w ramach regionów gospodarki odpadami komunalnymi.

Cele długoterminowe (na lata 2023 – 2028):

1. kontynuowanie dążenia do wskazanych celów na lata 2016 – 2022,
2. doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami: do 2025 r. recyklingowi powinny być poddawane 60% odpadów komunalnych.

▪ **W zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi**

Cele krótkoterminowe (na lata 2016 – 2022):

1. likwidacja urządzeń o zawartości PCB poniżej 5 dm³

Cele długoterminowe (na lata 2023 – 2028):

1. dalsza likwidacja urządzeń o zawartości PCB poniżej 5 dm³

W zakresie gospodarki odpadami medycznymi i weterynaryjnymi:

Cele krótkoterminowe (na lata 2016 – 2022):

1. zapewnienie odpowiedniego rozmieszczenia, liczby oraz wydajności spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych w ujęciu regionalnym tak, aby ograniczyć transport tych odpadów (w celu dążenia do przestrzegania w pełni zasady bliskości),
2. podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania), co dodatkowo spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

W zakresie gospodarki zużytymi bateriami i akumulatorami:

Cele krótkoterminowe (na lata 2016 – 2022):

1. wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorstw na temat odpowiedniego sposobu postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami,
2. osiągnięcie w 2016 r. w latach następnych poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzanych baterii i akumulatorów przenośnych.

W zakresie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego:

Cele krótkoterminowe (na lata 2016 – 2022):

1. zwiększenie świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorstw na temat odpowiedniego sposobu postępowania ze ZSEiE,
2. ograniczenie powstawania odpadów w postaci ZSEiE.

W zakresie gospodarki pojazdami wycofanymi z eksploatacji:

Cele krótkoterminowe (na lata 2016 – 2022):

1. osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku na poziomie odpowiednio: 95% i 85%,
2. ograniczenie nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i zagospodarowywania pojazdów wycofanych z eksploatacji (w tym zwiększenie liczby pojazdów wycofanych z eksploatacji kierowanych do legalnych stacji demontażu).

W zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest:

Cele krótkoterminowe (na lata 2016 – 2022):

1. osiągnięcie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2031”.

W zakresie gospodarki olejami odpadowymi:

Cele krótkoterminowe (na lata 2016 – 2022):

1. zapobieganie powstawaniu olejów odpadowych,
2. dążenie do zwiększenia masy zbieranych olejów odpadowych,

3. monitorowanie sytuacji w zakresie gospodarowania olejami odpadowymi, połączone z dążeniem do utrzymania poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%,
4. w przypadku preparatów smarowych wzrost poziomów recyklingu na poziomie 35% oraz poziomu odzysku do wartości co najmniej 50% w 2020 r.,
5. zapewnienie selektywnego zbierania i odzysku olejów odpadowych.

W zakresie gospodarki przeterminowanymi środkami ochrony roślin:

Cele krótkoterminowe (na lata 2016 – 2022):

1. kształtowanie systemu zbierania przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach pochodzących z bieżącej produkcji i stosowania w rolnictwie.

Cele długoterminowe (na lata 2023 – 2028):

1. dalsze kształtowanie systemu zbierania przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach pochodzących z bieżącej produkcji i stosowania w rolnictwie.

Sposób uwzględnienia w projektowanym dokumencie:

Na poziomie lokalnym możliwe są działania związane z ukształtowaniem sprawnego i przejrzystego systemu gospodarki odpadami, powiązanego z systemem wojewódzkim. Studium gminy Żelechlinek określa gminny system gospodarki odpadami, w tym selektywnej zbiórki odpadów.

✓ **Przeciwdziałanie zamianom klimatu**

poziom UE

Przeciwdziałanie zmianom klimatu stało się jednym z najważniejszych celów europejskiej polityki ekologicznej. Zgodnie z zasadą przezorności – fundamentem europejskiej polityki ekologicznej – za celowe uznano ograniczenie emisji gazów szklarniowych, tak by potencjalny wzrost temperatury w skali globalnej nie przekroczył 2°C. Program działań zakłada ustabilizowanie koncentracji gazów szklarniowych w atmosferze, co wymagać będzie redukcji emisji CO₂ o 70% w perspektywie długoterminowej. Najważniejszym instrumentem realizacji celów unijnej polityki klimatycznej jest przyjęty w 2008 r. tzw. pakiet klimatyczno-energetyczny określany potocznie jako „3 razy 20”, który zakłada, że do 2020 r. Unia Europejska powinna:

- racjonalnie wykorzystywać energię, tak aby zmniejszyć łączne zużycie energii pierwotnej o 20% w porównaniu z prognoząmi na 2020 r.,
- zwiększyć udział energii ze źródeł odnawialnych do 20% całkowitego zużycia energii finalnej,
- zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych o co najmniej 20% z porównaniem z 1990 r.

Sposób uwzględnienia w projektowanym dokumencie:

Studium gminy Żelechlinek zawiera ustalenia proekologicznego, w zakresie gospodarki lokalnej. Stanowi obszar niewielkiego lokalnego zużycia energii, w kierunkach wprowadza obszar produkcji energii ze źródeł odnawialnych (w oparciu o obowiązujące plany miejscowe, wydane pozwolenia na budowę). Polityka przestrzenna gminy Żelechlinek - na zasadzie synergii z politykami obszarów sąsiednich, województwa i kraju - wpisuje się w działania globalne na rzecz przeciwdziałania zamianom klimatu.

4.2. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU TOMASZOWSKIEGO

Cele ochrony środowiska powiatu tomaszowskiego zostały określone w dokumencie: „Program ochrony środowiska dla powiatu tomaszowskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023”. Głównymi celami strategicznymi (w perspektywie do 2023 r.) dla powiatu w nawiązaniu do prowadzonej obecnie polityki zrównoważonego rozwoju (obowiązującego dotąd programu ochrony środowiska) stanowi 11 wyznaczonych celów ekologicznych:

1. modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej dla zapewnienia lepszej ochrony środowiska oraz poprawy warunków życia mieszkańców,
2. zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przywracanie do stanu właściwego składników przyrody,
3. ograniczenie przekształceń ziemi w wyniku procesów naturalnych oraz antropogenicznych,
4. zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią,
5. utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów, gazów i odorów,
6. zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska,
7. ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznymi,
8. racjonalizacja zużycia energii, surowców, materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych,
9. upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia oraz wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej,
10. minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego,
11. racjonalny i systemowy rozwój gospodarki odpadami.

W programie ochrony środowiska dla powiatu tomaszowskiego wskazano 11 celów ekologicznych, dla których określono zadania realizacyjne w okresie krótko i średnioterminowym (wskazanie konkretnych lat realizacji) lub długoterminowym (zadania ciągłe). Harmonogram działań zwarty w programie wskazuje podmioty odpowiedzialne za współrealizację z powiatem danych zadań z zakresu ochrony środowiska. Na potrzeby niniejszej prognozy analizie poddano wyłącznie te zadania, które są powiązane z zadaniami gminnymi i mają swoje odzwierciedlenie w polityce przestrzennej poziomu lokalnego. W poniższej tabeli nr 1. wymieniono cele ochrony środowiska powiatu tomaszowskiego wraz z przypisanymi im zadaniami powiązanymi z polityką przestrzenną gminy oraz wskazano sposób ich uwzględnienia w analizowanym dokumencie Studium.

Tab. 1. Zadania powiatu według celów ekologicznych wskazane do realizacji z samorządami gminnymi i sposób ich uwzględnienia w analizowanym dokumencie

Zadanie w ramach celu ekologicznego	Podmiot odpowiedzialny / Termin realizacji
1. MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY WODNO-ŚCIEKOWEJ DLA ZAPEWNIENIA LEPSZEJ OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	
Rozwój i modernizacja sieci wodociągowej oraz obiektów wodociagowych, zgodnie z planami sieci oraz gmin, budżetami jednostek i WPI oraz bieżącymi	gminy, zarządcy sieci, związki komunalne / zadanie ciągłe

potrzebami, opracowywanie dokumentacji projektowych i technicznych.		
Rozwój i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz obiektów związanych z przyjmowaniem i oczyszczaniem ścieków, zgodnie z planami Aglomeracji kanalizacyjnych, zarządców sieci oraz gmin, budżetami jednostek i WPI oraz bieżącymi potrzebami, opracowywanie dokumentacji projektowych i technicznych.		gminy, zarządcy sieci, związki komunalne / zadanie ciągłe
Prowadzenie działań w zakresie uzyskiwania dofinansowania, wydawania pozwoleń, przyjmowanie zgłoszeń na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków - kontrola powiatu.		powiat, gminy / zadanie ciągłe
Bieżąca ewidencja i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz likwidacja na obszarach objętych siecią kanalizacyjną.		gminy / zadanie ciągłe
Sposób uwzględnienia w analizowanym dokumencie:	projekt zawiera ustalenia dotyczące modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury wodno-ściekowej, w tym jej zadań w zakresie ochrony środowiska	
2. ZACHOWANIE, WŁAŚCIWE WYKORZYSTANIE ORAZ ODNAWIANIE I PRZYWRACANIE DO STANU WŁAŚCIWEGO SKŁADNIKÓW PRZYRODY		
Utrzymanie zieleni o charakterze publicznym na terenie jednostek, w tym pielęgnacja założeń parkowych i rewitalizacja parków w razie potrzeb.		powiat, gminy / zadanie ciągłe
Zagospodarowanie terenów cennych pod względem przyrodniczym do celów rekreacji: wyposażenie w infrastrukturę rekreacyjną oraz sanitarną.		powiat, gminy, ośrodki sportu i rekreacji, związki gmin, LGD, nadleśnictwa
Sposób uwzględnienia w analizowanym dokumencie:	projekt zawiera ustalenia dotyczące kształtowania terenów zieleni publicznej oraz ustalenia dotyczące zagospodarowania na cele rekreacji terenów cennych pod względem przyrodniczym (tereny zabudowy letniskowej z możliwością uzbrojenia, rozwój infrastruktury ścieżek pieszych i rowerowych w oparciu o walory przyrodniczo-kulturowe)	
3. OGRANICZENIE PRZEKSZTAŁCEŃ ZIEMI W WYNIKU PROCESÓW NATURALNYCH ORAZ ANTROPOGENICZNYCH		
Prowadzenie monitoringu składowisk odpadów w fazie poeksploatacyjnej.		gminy, zarządcy składowisk / zadanie ciągłe
Ochrona gleb najlepszych kompleksów w mpzp przed zabudowaniem		gminy / zadanie ciągłe
Kontrolowanie zadań zmierzających do rekultywacji miejsc eksploatacji surowców mineralnych, a także likwidacja miejsc nielegalnej eksploatacji kopalin.		powiat, gminy, prywatni właściciele nieruchomości, przedsiębiorstwa / zadanie ciągłe
Stopniowe opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z założeniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz z prowadzeniem procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko mpzp.		gminy / zadanie ciągłe
Tworzenie oraz wprowadzanie zapisów do mpzp stref rozwoju gospodarczego, stref ekonomicznych w celu skupienia działalności gospodarczo-przemysłowej na wydzielonych terenach (uzbrajanie terenów w infrastrukturę)		gminy / zadanie ciągłe
4. ZAPEWNIENIE WYSTARCZAJĄCEJ ILOŚCI WODY O ODPOWIEDNIEJ JAKOŚCI ORAZ OCHRONA PRZED POWODZIĄ		
Prowadzenie corocznych działań związanych z konserwacją, modernizacją, rozbudową i odbudową urządzeń wodnych, rowów, przepustów, studzienek, oczyszczaniem przepustów drogowych i wylotów drenarskich, poprzedzone corocznym przeglądem stanu technicznego urządzeń melioracyjnych w ramach melioracji szczegółowych.		powiat, gminy, ZMiUW, spółki wodne / zadanie ciągłe
Realizacja planu ochrony przed powodzią w przypadku jej wystąpienia. Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za stan infrastruktury przeciwpowodziowej.		powiat, gminy, ZMiUW, RZGW, UW / zadanie ciągłe
Sposób uwzględnienia w analizowanym dokumencie:	Projekt zawiera ustalenia dotyczące systemu gromadzenia odpadów, zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z uwzględnieniem gleb o największych walorach produkcyjnych, ustalenia dotyczące gospodarki źródłami (uwzględnia tereny źróź oraz aktualny sposób i możliwości ich zagospodarowania, uwzględnia tereny źróź w harmonogramie sporządzania mpzp), wskazuje strefy koncentracji działalności gospodarczo-przemysłowej (w zakresie rolnictwa, terenów inwestycyjnych - przemysłowo-usługowych).	

5. UTRZYMANIE STANDARDÓW JAKOŚCI POWIETRZA, REDUKCJA EMISJI PYŁÓW, GAZÓW	
Modernizacja budynków będących w zarządzie powiatu oraz budynków komunalnych poszczególnych gmin (wymiana ogrzewania, modernizacja kotłowni, ocieplenie budynków)	powiat, gminy, zarządcy obiektów / 2016-2020
Wprowadzenie energii odnawialnej na terenie powiatu (promocja kolektorów słonecznych, pomp ciepła, geotermii, biomasy, elektrowni wiatrowych, eksploatacja elektrowni wodnych). Na poziomie Gminy - zapisy w Studium i mpzp.	powiat, gminy, inwestorzy / zadanie ciągłe
Realizacja inwestycji drogowych na drogach gminnych	gminy / zadanie ciągłe
Realizacja założeń Programu ochrony powietrza dla strefy łódzkiej.	powiat, gminy, zarządcy dróg, zarządcy sieci infrastruktury, zarządcy obiektów budowlanych / zadanie ciągłe
Sposób uwzględnienia w analizowanym dokumencie:	Projekt zawiera analizę możliwych zagrożeń (źródeł zanieczyszczeń) dla jakości powietrza, zawiera cele środowiskowe dotyczące standardów jakości powietrza, ustalenia dotyczące rozwoju energii odnawialnej w obszarze gminy.
6. ZMINIMALIZOWANIE UCIAŹLIWEGO HAŁASU I UTRZYMANIE JAK NAJLEPSZEJ JAKOŚCI STANU AKUSTYCZNEGO ŚRODOWISKA	
Wprowadzenie zapisów dotyczących standardów akustycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	gminy / zadanie ciągłe
Realizacja programu ochrony środowiska przed hałasem	województwo łódzkie, gminy, powiat, zarządcy dróg / zadanie ciągłe
Sposób uwzględnienia w analizowanym dokumencie:	Projekt zawiera analizę możliwych zagrożeń dla jakości klimatu akustycznego w gminie, zawiera ustalenia dotyczące standardów akustycznych, w tym ich uwzględniania w mpzp.
7. OCHRONA MIESZKAŃCÓW PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI	
Wprowadzanie zapisów dotyczących standardów emisji pól elektromagnetycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	gminy / zadanie ciągłe
Sposób uwzględnienia w analizowanym dokumencie:	zapisy projektu Studium uwzględniają lokalizację i przebieg infrastruktury technicznej będącej źródłem oddziaływania elektromagnetycznego, zawiera ustalenia dotyczące ochrony terenów tym oddziaływaniem - do uwzględnienia w planowaniu miejscowym.
8. RACJONALIZACJA ZUŻYCIA ENERGII, SUROWCÓW I MATERIAŁÓW ORAZ WZROST ZASOBÓW ODNAWIALNYCH	
Wymiana oświetlenia na energooszczędne w budynkach i wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz na terenach jednostek.	gminy, powiat, ZDP, inni zarządcy budynków i sieci / zadanie ciągłe
Wymiana lub modernizacja systemów centralnego ogrzewania w ramach bieżących potrzeb wraz z termomodernizacją obiektów.	gminy, zarządcy obiektów / zadanie ciągłe
Sposób uwzględnienia w analizowanym dokumencie:	Projekt zawiera ogólne zalecenia dotyczące energooszczędności w planowanym zagospodarowaniu.
9. UPOWSZECHNIENIE IDEI EKOROZWOJU WE WSZYSTKICH SFERACH ŻYCIA ORAZ WDRAŻANIE EDUKACJI JAKO EDUKACJI INTERDYSCYPLINARNEJ	
Realizacja szkoleń obejmujących zagadnienie środowiskowe dla pracowników Starostwa Powiatowego, mieszkańców (w zakresie: odnawialnej energii, pielęgnacji lasów itp.)	powiat, nadleśnictwa, gminy / zadanie ciągłe
Prowadzenie edukacji ekologicznej poprzez konkursy, festyny, pikniki o tematyce ekologicznej	gminy, powiat, nadleśnictwa, szkoły, związki międzygminne / zadanie ciągłe
Edukacja ekologiczna mieszkańców.	powiat, gminy, zarządcy budynków sieci infrastruktury, stowarzyszenie, fundacje
Sposób uwzględnienia	zadania nie dotyczące zmian w zagospodarowaniu przestrzennym

w analizowanym dokumencie:	
10. RACJONALNY I SYSTEMOWY ROZWÓJ GOSPODARKI ODPADAMI	
Rozwój systemu odbioru odpadów problemowych i niebezpiecznych.	gminy, podmioty gospodarcze, RIPOK / zadanie ciągłe
Rozwój regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz lokalnych punktów selektywnej zbiórki odpadów	gminy, regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych / zadanie ciągłe
Kontrola w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami	gminy, powiat, straż miejska, WIOŚ / zadanie ciągłe
Realizacja szkoleń obejmujących zagadnienia środowiskowe dla pracowników Starostwa Powiatowego, mieszkańców (w zakresie unieszkodliwiania azbestu itp.).	powiat, gminy, WFOŚiGW / zadanie ciągłe
Sposób uwzględnienia w analizowanym dokumencie:	projekt zawiera cele polityki przestrzennej w zakresie systemu gospodarki odpadami, powiązanego z systemem regionalnym, w tym również w zakresie selektywnej zbiórki odpadów oraz odpadów niebezpiecznych (m. in. azbest)

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowując analizę zawartą w powyższej tabeli można stwierdzić, że projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Żelechlinek posiada powiązania z celami ochrony środowiska powiatu tomaszowskiego. Cele te zostały uwzględnione w analizowanym dokumencie i nie wymagają doprecyzowania. Analizowany dokument zachowuje zgodność z Programem ochrony środowiska powiatu tomaszowskiego.

4.3. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA W OBSZRACH OBJĘTYCH FORMAMI OCHRONY PRZYRODY NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

4.3.1. Obszary Natura 2000

W obszarze gminy Żelechlinek nie ma terenów objętych ochroną w ramach obszarów sieci Natura 2000. Najbliżej położonym obszarem sieci jest obszar położony ok. 2 km na zachód od granic gminy Żelechlinek, na terenie gminy sąsiedniej Koluszki - „Dąbrowy Świetliste koło Redzenia” nr PLH100019, obejmujący obszar 44,29 ha, objęty ochroną na podstawie dyrektywy siedliskowej oraz obszar położony ok. 8 km na północny-wschód od granic gminy Żelechlinek, na terenie gminy sąsiedniej Rawa Mazowiecka - Dolina Rawki nr PLH 100015.

Dąbrowy świetliste w okolicach Redzenia - położone są w północnej części rozległego kompleksu leśnego rozciągającego się między Koluszkami a Ujazdem. W kompleksie tym dominują siedliska leśne, w wielu przypadkach silnie zniekształcone wskutek dawnej gospodarki leśnej preferującej sosnę. W północnej części lasu redzeńskiego rzeźba terenu jest stosunkowo urozmaicona, co jest związane z obecnością w tej części lasu doliny źródłiskowej rzeki Rawki (chronionej jako rezerwat przyrody). Dąbrowa świetlista występuje w postaci wąskiego pasa na stoku doliny Rawki, pomiędzy zajmującymi niższe położenie siedliskami grądu i występującymi w wyższych partiach stoku kwaśnymi dąbrowami i borami mieszanymi. Dobrze zachowane płaty dąbrowy świetlistej mają duże znaczenie dla utrzymania bioróżnorodności na poziomie regionalnym.

Dolina Rawki - położona jest na terenie dwóch województwa: łódzkiego i mazowieckiego, obejmuje obszar 2525,4 ha, z czego większość znajduje się w granicach łódzkiego. Obszar w większości jest położony w obrębie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i obejmuje odcinek rzeki pomiędzy Żydomicami i Bolimowem. Lokalizacja oraz wysokie walory przyrodnicze obszaru sprawiły, że został on sklasyfikowany jako krajowy obszar węzłowy w sieci ekologicznej ECONET. Występująca na obszarze różnorodność

siedlisk decyduje o bogactwie lokalnej fauny i flory, w krajobrazie obszaru dominują siedliska związane z terenami podmokłymi.

Dolina Rawki wraz z doliną i dopływami jest jednym z najcenniejszych elementów przyrody w tej części Polski. Duże zróżnicowanie siedlisk decyduje o jej bogactwie i różnorodności flory i fauny. W dolinie Rawki stwierdzono ponad 540 gatunków roślin naczyniowych. Roślinność doliny buduje 5 zespołów leśnych, 3 zespoły zaroślowe oraz 54 zespoły i zbiorowiska nieleśne. Duże zróżnicowanie cechuje zbiorowiska naturalnych i półnaturalnych łąk, szuwarów i torfowisk.

4.3.2. Rezerwat przyrody Rawka

Rezerwat przyrody Rawka stanowi rezerwat wodno-krajobrazowy i obejmuje swym zasięgiem koryto rzeki Rawki od źródła do ujścia o długości 97,0 km wraz z rozgałęzieniami koryta rzeki, starorzeczami, dolnym odcinkiem prawobrzeżnych dopływów: Krzemionki, Korablewki, Rokity i Grabianki oraz przybrzeżnymi pasami terenu o szerokości 10m. Cały rezerwat obejmuje swym zasięgiem powierzchnię 487 ha. Rezerwat został ustanowiony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP z 1983r. nr 39 poz. 230). Celem ochrony jest zachowanie w stanie naturalnym typowej rzeki nizinnej średniej wielkości wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt.

Północno-wschodnią część Gminy Żelechlinek projektuje się włączyć do Obszaru Chronionego Krajobrazu Górnej i Środkowej Rawki, co podyktowane zostało unikalnymi walorami środowiska przyrodniczego oraz koniecznością, ochrony zlewni rzeki Bzury, a południowy fragment gminy – do Koluszkowsko-Lubochniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

System ekologiczny gminy Żelechlinek tworzy układ dolin rzecznych i cieków, zbiorowiska leśne, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne. Pełnią one funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych, powiązanych z systemem ekologicznym regionu, województwa i kraju. Główny korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadlokalnym stanowi dolina rzeki Rawki.

W obszarze gminy Żelechlinek nie ma ustanowionych innych form ochrony przyrody, w oparciu przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

5. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU OCHRONY ŚRODOWISKA OBSZARU OBJĘTEGO USTALENIAMI STUDIUM

5.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina Żelechlinek jest położona we wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie tomaszowskim. Od strony północnej granica gminy pokrywa się z granicą powiatu tomaszowskiego. Ponadto graniczy z powiatem skierniewickim i brzezińskim od północy, powiatem rawskim od wschodu oraz w niewielkim fragmencie z powiatem łódzkim wschodnim od strony zachodniej. Gminy sąsiednie to: Koluszki (powiat łódzki wschodni), Jeżów (powiat brzeziński), Głuchów (powiat skierniewicki) Rawa Mazowiecka (powiat rawski) oraz Czerniewice, Lubochnia i Budziszewice w powiecie tomaszowskim. Najbliższe położone miasta to: Koluszki, Tomaszów Mazowiecki i Rawa Mazowiecka.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski J. Kondrackiego teren gminy położony jest w obrębie dwóch mezoregionów: Wzniesień Łódzkich (318,82) i Równiny Piotrkowskiej (318,84). Mezo-

region Wzniesień Łódzkich obejmuje niemal cały obszar gminy. Jednostka ta ma charakter wyżynny, a jej wysokości sięgają do ponad 250 m n.p.m., które w miarę zbliżania się ku dolinie rzeki Rawki maleją. Zbudowana jest z luźnych utworów czwartorzędowych (piasków i glin). Zupełnie odmienny charakter posiada część gminy położona na Równinie Piotrkowskiej, posiadająca typowo równinny charakter. Równina obejmuje swoim zasięgiem najbardziej wysunięty na południe kraniec gminy. Na jej terenie przeważają piaski zakumulowane dzięki wodom fluwioglacjalnym, które odpływały z moren zlodowacenia warciańskiego. Omówione powyżej mezoregiony należą do makroregionu Wzniesień Południowomazowieckich, tym samym do podprovincji Nizin Środkowopolskich.

Ryc. 1. Położenie administracyjne gminy Żelechlinek.

Źródło: opracowanie własne.

5.2. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA – CHARAKTERYSTYKA KOMPONENTÓW ŚRODOWISKA I POZIOM ICH WYKORZYSTANIA W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM OBSZARU

5.2.1. Budowa geologiczna

Obszar gminy położony jest w obrębie odcinka rawsko-gielniowskiego antyklinorium środkowopolskiego, na południowo-zachodnim obrzeżu lokalnej struktury - antykliny Jeżowa. Antyklina stanowi kła-

syczną poduszkę solną zbudowaną z utworów mezozoicznych jury środkowej. Poza antykliną podłoże stanowią utwory oksfordu górnego (jura górna). Litologicznie są to mułowce, łupki ilaste i piaskowce, przechodzące poprzez wapienie piaszczyste i margle w silnie zbite wapienie płytowe olitowe i koralowe oraz margle glaukonitowe. Badanie podłoża wykonano poprzez nawiercenia do głębokości od 12 do 60,5 m, a jego powierzchnię określają rzędne 138 - 155 m n.p.m.

Utworów trzeciorzędu nie stwierdzono, a cały nadkład stanowią utwory czwartorzędowe. W budowie geologicznej czwartorzędu zaznacza się naprzemianległość serii glin zwałowych i piasków wodnolodowcowych, pochodzących z kolejnych zlodowaceń.

Ze zlodowaceniem środkowopolskim (stadiał mazowiecko-podlaski) związana jest przeważająca część utworów występujących na powierzchni terenu. Są to: piaski i żwiry lodowcowe na glinie zwałowej, gliny zwałowe, piaski, żwiry wraz z głazowiskami moren czołowych, w znacznej części przysypane piaskami i żwirami wodnolodowcowymi.

W dolinach Rawki i jej dopływów sporadycznie odsłaniają się starsze gliny zwałowe stadiału maksymalnego oraz piaski i żwiry rzeczne i wodnolodowcowe interstadiału Pilicy. Powszechniejsze w dolinach są piaski rzeczne zlodowacenia północnopolskiego. Z obszarami występowania piasków wodnolodowcowych i rzecznych związane są nieliczne płaty piasków eolicznych, uformowanych niekiedy w niewielkie wydmy. Z dolinami rzeczными i obniżeniami terenu związane są osady najmłodsze - holoceni, reprezentowane przez mułki, piaski i namuły rzeczne oraz torfy, a także sporadycznie piaski eoliczne.

5.2.2. Miejsca lokalizacji złóż kopalin

Gmina Żelechlinek położona jest na terenie ubogim w surowce naturalne. Z budowy geologicznej wynika, iż podstawowe kopaliny użyteczne występujące w strefie powierzchniowej terenu stanowią surowce okruchowe i surowce ilaste. Surowce okruchowe to przede wszystkim piaski i żwiry pochodzenia lodowcowego, w tym piaski i żwiry moren czołowych oraz wodnolodowcowe piaski i piaski ze żwirem, eksploatowane przez mieszkańców gminy na potrzeby lokalne w licznych odkrywkach.

Mimo tego, że utwory te pokrywają niemal połowę obszaru gminy, dotychczas udokumentowano tylko dwa złoża kruszywa naturalnego „Czerwotka” i „Czerwotka I” (piasek, piasek ze żwirem). Są to złoża kruszywa naturalnego (mieszanka żwirowo-piaskowa), wykorzystywane w budownictwie i drogownictwie. W obrębie złóż nie występują kopaliny towarzyszące. Przyczyną są niekorzystne geologiczno-złożowe warunki występowania kruszywa. Świadczy to jednoznacznie o nikłych perspektywach na rozwój wydobywania w skali przemysłowej. Nieprzydatność przemysłowa złóż surowców okruchowych, nie dyskwalifikuje ich jako surowca stosowanego lokalnie na cele budowlane.

Surowce ilaste reprezentowane przez gliny zwałowe, powszechnie występujące bezpośrednio na powierzchni lub pod cienką warstwą piasków lodowcowych i wodnolodowcowych, nie stanowiły dotąd przedmiotu eksploatacji.

5.2.3. Gleby

Gleby, z uwagi na swoją wielofunkcyjność w środowisku, są jednym z jego najważniejszych komponentów, decydującym o wielkości produkcji rolnej i leśnej.

Najliczniej na terenie gminy występują utwory czwartorzędowe epoki plejstoceni, w większości pochodzenia polodowcowego (piaski, żwiry) oraz utwory wytworzone z piasków gliniastych lekkich pyła-

stych zalegających na glinach lekkich i piaskach luźnych o różnym stopniu spiaszczenia. Na nich wykształciły się gleby bielcowe rzadziej brunatne, stanowiące w gminie typ dominujący. Charakterystyczna wzdłuż cieków i w zagłębieniach bezodpływowych jest obecność gleb organogenicznych tj. gleby murszowe, torfowe oraz gruntowoglejowe. Lokalnie występują także gleby antropogeniczne. Na terenie gminy nie występują gleby klas chronionych – klasy I-III w strukturze użytków, gleby klas IV zajmują po około 14%, natomiast nieco ponad 55% stanowią gleby klasy V.

5.2.4. Ukształtowanie terenu

Rzeźba terenu w granicach gminy Żelechlinek ma charakter złożony, równinno-pagórkowaty. Została ukształtowana przede wszystkim w wyniku akumulacyjnej działalności lodowców (złodowacenia środkowopolskie), skutkiem czego w terenie dominują: zdenudowana wysoczyzna morenowa oraz moreny czołowe (w północnej części gminy oraz w okolicach Żelechlinka), ponadto na ukształtowanie terenu wpłynął również materiał związany z akumulacyjną działalnością wód lodowcowych, która doprowadziła do osadzenia się m.in. piasków i żwirów wodnolodowcowych oraz piasków i żwirów gliniastych tworzących pagórki kemowe. Doliny rzeczne: Rawki, Żelechlinianki, Czerwonki oraz Rękawki tworzą najniższą (wysokościowo) jednostkę morfologiczną, z których najniżej położona jest dolina Rawki, w okolicach wsi Łochów osiągając wartość równą 148,75 m n.p.m. Natomiast najwyższe wysokości w terenie osiągają moreny czołowe. W centralnej części gminy w okolicach wsi Bukowiec, ok. 1,3 km na południowy wschód od Żelechlinka wartości sięgają do 225 m n.p.m. Deniwelacja dla całego terenu gminy wynosi zatem ponad 76 m. Przeważnie jednak deniwelacje w przypadku zboczy znajdujących się w okolicach dolin rzecznych osiągają 20 do 30 m (spadki wynoszą średnio do 5%, przy czym najwyższe osiągają nawet do 40%), szczególnie w części północnej i centralnej (dolina Żelechlinianki) oraz wschodniej. Biorąc pod uwagę pozostały obszar deniwelacje sięgają najwyżej do 10 m przy spadkach nie przekraczających 2%.

Morfologiczne urozmaicenie terenu ma niebagatelny wpływ zarówno na rolnictwo jak również budownictwo, stąd należy zwrócić uwagę szczególnie na zidentyfikowane osuwisko we wsi Feliksów oraz tereny w pobliżu osuwiska zagrożone ruchami masowymi. Ponadto w okolicach wsi Sabinów (północno - zachodnia część gminy) istnieją dwa tereny zagrożone ruchami masowymi. Niestabilne mogą być również tereny w pobliżu dolin rzecznych, gdzie spadki terenu osiągają najwyższe wartości, ponieważ stoki zbudowane są w tym miejscu z piasków żwirowych. W tym wypadku wyklucza się wykorzystanie rolnicze, ze wskazaniem na użytkowanie leśne, co w chwili obecnej ma miejsce. Wycinka lasu mogłaby przyczynić się do silnej denudacji gleby oraz w konsekwencji doprowadzić do poważnych zmian morfologicznych.

Ogólny stan ukształtowania powierzchni na terenie gminy wskazuje na znaczny udział terenów predysponowanych do rozwoju rolnictwa (spadki nie przekraczające 2%). Obszary najmniej przydatne dla celów rolniczych to przede wszystkim doliny rzeczne oraz ich sąsiedztwo (dość strome stoki). Ekspozycja terenu zaznacza się głównie w kierunku północno-wschodnim, wschodnim, ale także północnym i zachodnim.

5.2.5. Wody powierzchniowe i podziemne

Sieć rzeczna, rowy i kanały

Północna część gminy odwadniana jest przez Rawkę, największy dopływ Bzury, płynącą w obrębie Równiny Łowicko-Błońskiej, Niziny Środkowomazowieckiej oraz na Wysoczyźnie Rawskiej i Wzniesie-

niach Łódzkich. W swoim dolnym biegu zachowała naturalny charakter, na odcinku tym występują procesy erozyjne. Środkowy odcinek Rawki jest uregulowany, natomiast na jej górnym fragmencie występują liczne piętrzenia. Powierzchnia zlewni wynosi 1191,7 km². Górna część zlewni leży w obszarze moren czołowych zlodowacenia środkowopolskiego, utworzonych z piasków i żwirów z głazami a także z glin piaszczystych i spiaszczonych. Ta część zlewni jest pagórkowata i falista. Środkowa część zlewni ma rzeźbę niskofalistą z wyraźnymi wysoczyznami morenowymi. Dolna część zlewni posiada rzeźbę płaskorówninną, w obszarze moreny dennej zbudowanej z glin i piasków gliniastych. Rzeką Rawka ma długość 97,00 km i jest prawostronnym dopływem Bzury. Źródła rzeki umiejscowione są w dwóch ramionach: Rawka Lewa wypływa na wysokości 195 m n.p.m. w rejonie wsi Turbowice, Rawka Prawa wypływa na wysokości 180 m n.p.m. w rejonie wsi Rewica.

Najwyższe stany wód w rzece Rawce występują w marcu, najniższe stany i przepływy notowane są zimą – od grudnia do lutego oraz latem w lipcu i sierpniu. Cechą charakterystyczną rzeki jest stosunkowo duża częstotliwość występowania wody z brzegów, która zalewa doliny i liczne starorzecza, stale lub okresowo łączące się z głównym korytem. Dolina Rawki jest cennym przyrodniczo obiektem ze względu na bardzo licznie reprezentowaną florę. Bezpośrednio w rzece oraz wzdłuż jej brzegów stwierdzono obecność około 350 gatunków roślin, z czego 27 prawnie chronionych. Był to jeden z głównych powodów ustanowienia w 1983 roku Rezerwatu Rawka, którego celem jest ochrona koryta rzeki Rawki z rozgałęzieniami od źródeł do ujścia.

Fot. 1. Rozlewisko na cieku Żelechlinianka.

Źródło: fotografia własna.

Południowa część gminy odwadniana jest przez Rękawkę, wpływającą do Krzemionki, która zasila rzekę Rawkę. W wyniku przeprowadzonych prac drenarskich i melioracyjnych część obszaru uległa przesuszeniu, dlatego na całej długości Rawki istnieje zabudowa hydrotechniczna w formie spiętrzeń i zbiorników retencyjnych, wśród nich jaz piętrzący z niewielką elektrownią wodną (o mocy 58 kW) we wsi Kamion

(powiat żyrardowski) gmina Puszcza Mariańska oraz mała elektrownia wodna na zaporze zalewu Tatar w Rawie Mazowieckiej.

Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCZWP)

Gmina Żelechlinek jest zlokalizowana w zasięgu czterech Jednolitych Części Wód Powierzchniowych o nr jednostek: RW2000172726199 (Rawka od źródeł do Krzemionki bez Krzemionki), RW200017272629 (Krzemionka), RW200017254689 (Czarna) i RW200017254729 (Gać). Cele środowiskowe dla jednostek stanowi: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny. Przeważająca część gminy Żelechlinek jest zlokalizowana w jednostkach charakteryzujących się dobrym stanem ekologicznym i chemicznym, nie zagrożonych ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Cele środowiskowe jednostek wg. Planu gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza Wisły:

Tab. 2. Działania podstawowe dla JCW na obszarze dorzecza Wisły, zlokalizowanych w granicach gminy.

Kod JCW rzeczne	Administracyjne	Badanie i monitorowanie środowiska wodnego	Dostęp do informacji	Działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej	Kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw	Kształtowanie naturalnych warunków hydrodynamicznych oraz ochrona ekosystemów i zachowanie różnorodności biologicznej	Kształtowanie naturalnych warunków hydrologicznych oraz ochrona ekosystemów i zachowanie różnorodności biologicznej	Ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych	Ograniczenie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń	Optymalizacja zużycia wody	Realizacja KPOŚK	Realizacja zadań systemowych gospodarki odpadami zawartych w planach gospodarowania odpadami	Sprawozdawczość z zakresu korzystania z wód	Ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód stojących
PLPLRW2000172726199														
PLPRW200017272629				x										
RW20017224729				x	x									
	działanie niewskazane dla danej JCW w programie działań													
x	działanie wskazane dla danej JCW w programie działań													

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza Wisły - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r.

Jednostka RW2000172726199 - naturalna, monitorowana jednostka charakteryzuje się dobrym stanem ekologicznym i dobrym stanem chemicznym. Termin osiągnięcia dobrego stanu został wskazany do 2021 r., z możliwością odstępstwa, uzasadnionego brakiem możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie po-

głębszej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturyzacji wód powierzchniowych.

Jednostka RW200017272629 - naturalna, monitorowana jednostka charakteryzująca się charakteryzująca się dobrym stanem ekologicznym i dobrym stanem chemicznym. Termin osiągnięcia dobrego stanu wskazano na 2015 r., bez możliwości odstępstwa.

Ryc. 2. Gmina Żelechlinek na tle Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCZWP)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej – KZGW.

Jednostka RW200017254689 - naturalna, monitorowana jednostka charakteryzująca się charakteryzująca się złym (ekologicznym, chemicznym) stanem / potencjałem - jednostka zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Termin osiągnięcia dobrego stanu wskazano na 2027 r., z możliwością odstępstwa, uzasadnionego brakiem możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja komunalna i rolnicza. W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować presję komunalną w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. W programie działań zaplanowano także wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie presji rolniczej tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych

z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny do wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do 2027 r.

Jednostka RW20017224729 - naturalna, monitorowana jednostka charakteryzująca się złym (ekologicznym, chemicznym) stanem / potencjałem - jednostka zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Termin osiągnięcia dobrego stanu wskazano na 2027 r., z możliwością odstępstwa, uzasadnionego brakiem możliwości technicznych. W zlewni JCWP występują presje: presja komunalna, niska emisja. W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować presję komunalną w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. W programie działań zaplanowano także wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie presji rolniczej, tak aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny do wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do 2027 r.

Zbiorniki wodne

Obszar gminy pozbawiony jest jezior. Na terenie gminy występują wody stojące w formie naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. Do największych obszarowych obiektów hydrograficznych należą: zbiornik wodno-retencyjny Chociszew i zbiornik retencyjny Żelechlinek oraz stawy położone w dolinie Rawki, stanowiące podstawę gospodarki rybackiej. Wody powierzchniowe w postaci podmokłości występują głównie w dolinach rzeki Rawki i Dopływu spod Żelechlinka (Żelechlinianka). Sieć hydrograficzną uzupełniają niewielkie śródpolne oczka wodne oraz niewielkie zagłębienia bezodpływowe.

Jakość wód powierzchniowych

Rawka w swoim górnym biegu prowadzi wody zaliczane do II klasy czystości. W dalszym biegu rzeki jakość wód pogarsza się i waha się na granicy pozaklasowości i klasy III, przy czym przekroczenie norm dotyczy pojedynczych składników i jest z reguły niewielkie. Znaczną czystością (III klasa) charakteryzują się dopływy Rawki: Krzemionka.

Pozostałe, niebadane wody powierzchniowe, są narażone na zanieczyszczenia spływów obszarowych. Ułatwieniem dla spływu związków biogennych z terenów rolniczych są urządzenia drenarskie na terenach wyżej położonych oraz sieć rowów melioracyjnych i cieków w dolinach. Wody powierzchniowe zanieczyszczają również zrzuty ścieków, w szczególności z nieskanalizowanych terenów wiejskich.

Na poprawę stanu czystości wód powierzchniowych wpłynie skanalizowanie miejscowości wiejskich, zmodernizowanie istniejących oczyszczalni oraz systemu melioracyjnego i drenarskiego, aby ilość wody odprowadzana ze zlewni rolniczej do wód powierzchniowych była jak najmniejsza.

Zasoby wód podziemnych

Obszar gminy Żelechlinek - wg Atlasu Hydrogeologicznego Polski (AHP) opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny (1995), pod redakcją naukową B. Paczyńskiego - znajduje się w obrębie makroregionu Centralnego, region VIII kutnowski. Na obszarze tym główny, użytkowy poziom wodonośny znajduje się w utworach czwartorzędu.

W obszarze gminy Żelechlinek występują poziomy wód podziemnych z osadów czwartorzędu. Wody te występują na czterech różnych głębokościach:

- od 0 do 1 m, tworzące często obszary podmokłe na powierzchniach, występują na tarasach zalewowych rzek i cieków oraz w zagłębieniach pojeziernych, często bezodpływowych. Występujące na powierzchni podmokłości zasilane są często wodami powodziowymi lub wysiękami z poziomów wodonośnych przeciętych zboczami doliny. Występujące podmokłości są zwykle pozostałościami jezior polodowcowych wśród moren czołowych.
- od 1 do 2 m, wody te występują na rozległych tarasach Rawki i jej dopływów. Woda gromadzi się pod warstwą piasków tarasowych, na poziomie podścielających ją mułków, iłów warwowych, bądź glin zwałowych. Studnie do 2 m często wysychają w porze letniej czy w okresie suchej jesieni lub wiosny. Ilość wody w tych studniach ulega także zmianom dobowym, a wydajność sięga maksymalnie kilkuset metrów na dobę.
- od 2 do 5 m, wody te występują na terenach równin morenowych na glinie zwałowej. Woda pochodzi z piasków ze żwirami, a niekiedy z warstwy piasku z brukiem gładowym. Piaski te rozdzielają dwa poziomy glin zwałowych zlodowacenia środkowopolskiego. Wydajność studni jest niewielka, ale poziom wody jest dość stały, woda jest możliwie czysta, lecz twarda. Obszarem występowania tych wód jest północna część gminy.
- poniżej 5 m, występują na terenie moren czołowych i pól sandrowych, które zazwyczaj tworzą działy wód (południe gminy). Woda pochodzi zazwyczaj z osadów interstadialnych rozdzielających pokłady gliny zwałowej najstarszego stadia zlodowacenia środkowopolskiego osadów stadia młodszego. Osady te, zwykle piaszczyste. Są poziomem wodonośnym dość stałym, o średniej wydajności z wahaniami sezonowymi. Do wód podziemnych występujących na głębokości poniżej 5 m, należy zaliczyć poziom pochodzący z piasków rozdzielających gliny zwałowe. Wody te eksploatowane są w studniach gospodarskich na terenie całej gminy.

Jakość Wód Podziemnych - Jednolite Części Wód Podziemnych (JCZWPd)

Według Ramowej Dyrektywy Wodnej obszarami odniesienia w zarządzaniu zasobami wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd) rozumiane, jako określona objętość wód podziemnych występujących w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Gmina Żelechlinek położona jest w granicach trzech Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCZWPd), są to jednostki nr 63, 73 i 84.

- Jednostka nr 63 jednolitych części wód podziemnych (PLGW200063) - charakteryzuje się występowaniem wód słodkich na głębokości ok. 200- 350 m. Na zdecydowanej większości obszaru jednostki jest jeden lub dwa poziomy wodonośne czwartorzędowe. Wykształcony jest również lokalnie poziom mioceński i kredowy. Ponadto powszechnie występują wodonośne utwory jurajskie będące w bezpośredniej więzi hydraulicznej z poziomami młodszymi. Z kolei generalnie poziom kredowy nie wykazuje bezpośredniej więzi hydraulicznej z wodonośnymi utworami czwartorzędowymi lub mioceńskimi. Jednostka ta charakteryzuje się dużą niejednorodnością stratygraficzną poziomów wodonośnych. Cele środowiskowe, wg Planu gospodarowania wodami na obszarze do-

rzecza Wisły¹⁰ to: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy. Jednostka nie jest zagrożona nie spełnianiem celów środowiskowych.

- Jednostka nr 73 jednolitych części wód podziemnych (PLGW200073) - charakteryzują się występowaniem wód słodkich na głębokości ok. 300-600 m. W piętrze czwartorzędowym występują jeden lub dwa poziomy wodonośne będące w łączności hydraulicznej. Poniżej stratygrafii poziomów jest zróżnicowana (neogeński, górnokredowy, dolnokredowy, górnourajski, środkowourajski, dolnourajski) i najczęściej nie posiadają one dobrej łączności hydraulicznej z czwartorzędowymi warstwami wodonośnymi. Stan ilościowy i chemiczny zbiornika jest dobry. Cele środowiskowe, wg Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły to: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy. Jednostka nie jest zagrożona nie spełnianiem celów środowiskowych.
- W jednostce nr 84 jednolitych części wód podziemnych (PLGW200084) - wody słodkie występują na głębokości ok 400-500 m. Piętro czwartorzędowe nieciągłe(jedna lub dwie warstwy wodonośne). Poziom mioceni w piętrze neogeńskim jest spotykany lokalnie w zagłębieniach powierzchni przedczwartorzędowej i rowach tektonicznych. Poziom górnokredowy występuje na całym obszarze, lokalnie odsłania się na powierzchni terenu (poniżej głębokości 100-120 m szczeliny mogą być zaciśnięte i wówczas jest niewodonośny. Poziom dolnokredowy i górnourajski występuje lokalnie w strefach brzeżnych JWCPd. Zbiornik charakteryzuje się dobrym stanem ilościowym i chemicznym. Cele środowiskowe, wg Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły to: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy. Jednostka nie jest zagrożona nie spełnianiem celów środowiskowych.

---

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. Urzędowy woj. łódzkiego z 2016 r. poz. 1911)

Ryc. 3. Gmina Żelechlinek na tle Jedolitych Części Wód Podziemnych (JCZWPd)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej – KZGW.

Stopień udokumentowania zasobów wód podziemnych

Według „Strategii ochrony głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce” opracowanej w Instytucie Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej AGH-Kraków w 1990 r. pod redakcją prof. A.S. Kleczkowskiego oraz ww. AHP, cały obszar gminy Żelechlinek, znajduje się w zasięgu głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) Koluszki – Tomaszów Mazowiecki, o bardzo dużych walorach (ponad 12 pkt), w utworach jury górnej, w ośrodku szczelinowo-krasowym.

GZWP nr 404 Koluszki–Tomaszów - występują tu wody o charakterze szczelinowo-krasowym związane z utworami jury górnej (J3). Powierzchnia zbiornika wynosi 1109 km², a jego zasoby dyspozycyjne szacuje się na poziomie 350 tys. m³/d. Średni moduł zasobów odnawialnych wynosi 360 m³/d·km². Okolice Tomaszowa Mazowieckiego położone są w strefie brzeżnej zbiornika, a głębokości ujęć w tym rejonie wynoszą od kilkudziesięciu do 200 m. GZWP został udokumentowany w 2013 r. Dokumentacją hydrogeologiczną określającą warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 404 Koluszki-Tomaszów.

Wrażliwość na zanieczyszczenia jurajskiego poziomu wodonośnego na obszarze zbiornika względnie można określić na niską, ponieważ 80,7% powierzchni zostało zakwalifikowane jako tereny bardzo mało podatne na zanieczyszczenia (czas pionowego przesączenia się substancji do poziomu wodonośne-

go – wynosi powyżej 50 lat), ok. 10% jako średnio i mało podatne (25-50 lat), 6% na podatne (5-25 lat) i 3,6% jako bardzo podatne (poniżej 5 lat). Największa koncentracja stref bardzo podatnych na zanieczyszczenia występuje poza obszarem gminy Żelechlinek – w dolinie rzeki Pilicy na odcinku pomiędzy Tomaszowem Mazowieckim a Inowłodzem oraz w dolinie rzeki Rawki w obszarze płytkiego występowania wspólnego czwartorzędowo-jurajskiego poziomu wodonośnego w okolicach Rawy Mazowieckiej.

Na terenie zbiornika wraz ze strefą jego zasilania lateralnego zaproponowano w jego dokumentacji hydrogeologicznej obszar ochronny, który został podzielony na dwa podobszary:

Podobszar A, który obejmuje tereny bardzo podatne na zanieczyszczenia, gdzie czas infiltracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu jest mniejszy od 5 lat. Do podgrupy zaliczono również miejsca płytkiego występowania utworów szczelinowych.

Podobszar B, który obejmuje tereny podatne na zanieczyszczenia, gdzie czas infiltracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu zawiera się w przedziale 5-25 lat.

Na terenie zbiornika wraz z jego strefą zasilania zostały wyznaczone 2 podobszary A o łącznej powierzchni 129,4 km². Żaden z nich nie leży na terenie gminy Żelechlinek. Jeden podobszar proponowany do ochrony znajduje się w całości na terenie administracyjnym miasta i gminy Rawa Mazowiecka, a kolejny obejmuje swym zasięgiem część Tomaszowa Mazowieckiego, fragment gmin Lubochnia, Inowłódz i Rzeczyca oraz niewielkie obszary gmin Poświętne i Odrzywół.

Podobszary B zostały wyznaczone dla 6 fragmentów zbiornika i obejmują swym zasięgiem 100,3 km². Tylko podobszar B4 znajduje się na terenie gminy Żelechlinek i obejmuje swym zasięgiem jej północno – zachodnią część.

W związku z zaproponowaniem podobszaru ochrony zbiornika (B4), który znajduje się częściowo na terenie gminy Żelechlinek, w dokumentacji zbiornika wskazano nakazy, zakazy oraz zalecenia dotyczące użytkowania terenu w ww. strefie m.in.:

- nakaz opracowywania ocen oddziaływania na środowisko wszystkich przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności na wody podziemne, wraz z dokumentacją hydrogeologiczną,
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków,
- zakaz stosowania komunalnych osadów ściekowych,
- zakaz stosowania środków ochrony roślin innych niż dopuszczone do stosowania w strefach ochronnych ujęć wody,
- zakaz budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i rozsączania ścieków do gruntu w rejonach aglomeracji i zwartej zabudowy miejskiej i wiejskiej,
- wyposażenie obszarów zwartej zabudowy w system kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych zakończone oczyszczalniami ścieków.

5.2.6. Klimat

Według regionalizacji klimatycznej Polski opracowanej przez A. Wosia obszar gminy został zaliczony do Regionu Środkowopolskiego, należącego do największych regionów klimatycznych Polski, obejmującego Wyżynę Łódzką, sięgającego na południu po północno-zachodnią część Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, a na północy obejmującego swym zasięgiem Równinę Kutnowską. Region ten charakteryzuje się dużą w stosunku do innych regionów ilością dni z pogodą bardzo ciepłą

i pochmurną, lecz bez opadów (średnio prawie 38 dni w roku), a także dni dość mroźnych z dużym zachmurzeniem i opadem (7 dni w roku).

Średni opad roczny w regionie wynosi 520-580 mm przy średniej temperaturze rocznej około 7,5°C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń ze średnią temperaturą -2°C, -3°C, a najcieplejszym lipiec ze średnią temperaturą wynoszącą +18°C. Średni okres wegetacyjny dla terenu gminy i okolic to około 213 dni. Przeważający kierunek wiatru – zachodni i południowo-zachodni.

5.2.7. Komponenty biotyczne

Według geobotanicznego podziału Polski dokonanego przez W. Szafera, obszar gminy Żelechlinek zaliczany jest do prowincji Niżowo-Wyżynnej, Środkowoeuropejskiej, działu Bałtyckiego, podpodziału Pasa Wyżyn Środkowych.

Zasadniczy zręb flory tego obszaru tworzą gatunki wielu elementów geograficznych, wśród których dominujący charakter mają rośliny szeroko rozpowszechnione w północnej i środkowej Europie. Wiele jest tu gatunków o charakterze eurosyberyjskim (borówka czarna, siódmaczek leśny inne gatunki runa leśnego lasów sosnowych i mieszanych, z drzew: sosna zwyczajna i jarząb pospolity). Na wilgotnych łąkach, bagnach i torfowiskach spotyka się wiele roślin północnych (skrzyp błotny, turzyca bagienna, kilka gatunków mchów, gwiazdnica długolistna i bagno zwyczajne). Najliczniej jednak reprezentowane są gatunki mające swoje centrum występowania w Europie Środkowej (buk zwyczajny, grab pospolity, dąb szypułkowy, lipa szerokolistna i klon zwyczajny, z roślin zielnych należy wymienić: turzycę palczastą, zawilec gajowy i szczyr trwały).

Świat zwierząt nie jest bogaty. Można tu wymienić gatunki szeroko rozpowszechnione na kontynencie euroazjatyckim (ssaki: zając szarak, kuna leśna, sarna, dzik; z ptaków: sówka, dzwonec, świergotek łąkowy i drzewny, słowik rdzawy, kaskawa, kulczyk i dzięcioł polny). Występują też gatunki o charakterze południowym, reprezentowane głównie przez bogaty świat owadów.

Roślinność potencjalna i rzeczywista

Według regionalizacji geobotanicznej Polski (wg J. M. Matuszkiewicz. IGIPZ PAN, 2008) obszar gminy Żelechlinek jest częścią Krainy Południowomazowiecko-Podlaskiej (Dział), Podkrainy Południowomazowieckiej, okręgu Wysoczyzny Rawskiej. Gmina jest położona podokręgu Rogowsko-Rawskim, łącznie zajmującym powierzchnię 1396,8 km².

Na terenie gminy występują następujące typy roślinności potencjalnej:

- 1) **Świetlista dąbrowa** (*Potentillo albae* - *Quercetum typicum*) - pokrywająca niegdyś większość terytorium gminy¹¹,
- 2) w obszarze Żelechlinek, Stanisławowa: **Grądy subkontynentalne lipowo-dębowo-grabowe** (*Tilio* - *Carpinetum*); odmiana małopolska z bukiem i jodłą, forma wyżynna, seria uboga,
- 3) miejscami: **Kontynentalne bory mieszane** (*Pino* - *Quercetum auct. polon.*),

¹¹ jej niewielki fragment zachował się na terenie gminy sąsiedniej Koluszek i jest chroniony w ramach sieci obszarów Natura 2000

- 4) miejscami (w dolinie Rawki i jej dopływów): **Grądy subkontynentalne lipowo-dębowo-grabowe** (Tilio - Carpinetum); odmiana śródokowopolska, seria uboga,
- 5) w dolinie Rawki i innych cieków: Niżowe łęgi olszowe i jesionowo olszowe siedlisk wodogruntowych, okresowo lekko zabagnionych (Circae - Alnetum).

Największą powierzchnię gminy zajmują tereny, dla których roślinność potencjalną stanowi Świeżolistna dąbrowa, stanowi zespół leśny, którego piętro drzew utworzone jest głównie przez dąb bezszypułkowy, z mniejszą lub większą domieszką sosny, która w lasach zagospodarowanych często dominuje. Warstwa krzewów jest rozwinięta dobrze a runo stosunkowo bujnie. Jej charakterystyczną cechą jest udział gatunków łąkowych. Rozwija się na wzniesieniach morenowych, gdzie zajmuje zbocza łagodne pochylone, o ekspozycji południowej. Występuje na glebach suchych, dość zasobnych w wapń, powierzchniowo zakwaszonych, przeważnie na pisakach gliniastych lub lekkich glinach. Wyróżnia się stałym udziałem w runie gatunków ciepłolubnych i światłożądnych.

W obszarze Żelechlina i Stanisławowa roślinność potencjalną stanowią Grądy subkontynentalne lipowo-dębowo-grabowe, stanowiące wielogatunkowe lasy liściaste w typie lasu świeżego i wilgotnego z dominacją dębu szypułkowego i graba, z udziałem buka, lipy drobnolistnej, świerka i jodły.

Natomiast w dolinach cieków roślinność potencjalną stanowią niżowe łęgi olszowe i jesionowo olszowe siedlisk wodogruntowych, okresowo lekko zabagnionych, stanowią eutroficzne i wybitnie higrofilne lasy z panującą olszą czarną i domieszką jesionu, wykształcające się na siedliskach lekko zabagnionych, w dolinach wolno płynących cieków. W runie o charakterze zioło-roślinnym występuje stała domieszka gatunków olsowych i szuwarowych.

Wielowiekowa gospodarka rolna i działalność gospodarcza doprowadziły do przekształceń większości naturalnych siedlisk i zmiany pierwotnej szaty roślinnej. Większość ekosystemów leśnych została przekształcona w agrocenozy. Zachowane lasy zajmują niewielką część powierzchni gminy i tworzą mocno antropogenicznie przekształcone ekosystemy, z dominacją monokultury sosny. W dolinach cieków zachowała się część siedlisk olsowych i jesionowo olsowych.

Fot. 2. Pola uprawne i zadrzewienia w okolicy wsi Wola Naropińska – element krajobrazu gminy Żelechlinek.

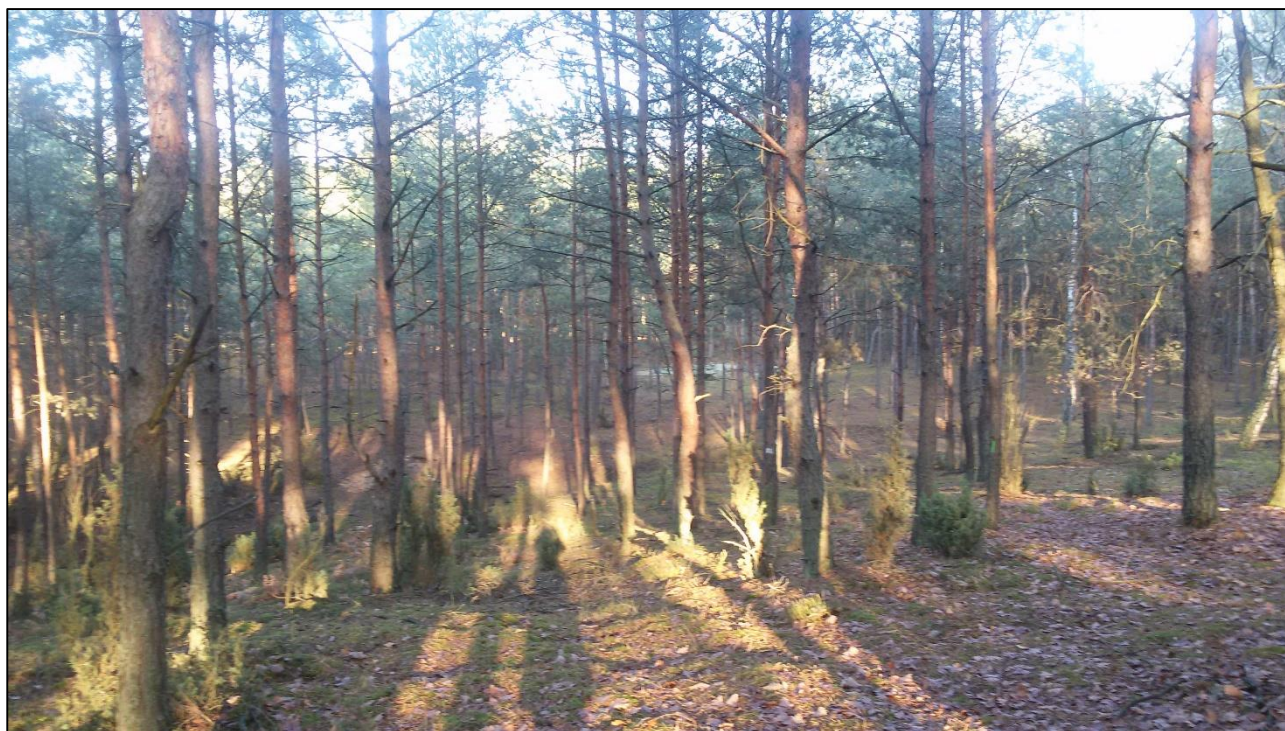
Źródło: fotografia własna.

Fot. 3. Zadrzewienia i zakrzewienia wzdłuż dróg – element krajobrazu gminy Żelechlinek.

Źródło: fotografia własna.

Fot. 4. Tereny leśne w Czerwonce – element krajobrazu gminy Żelechlinek.

Źródło: fotografia własna.

5.2.8. Komponenty abiotyczne – dziedzictwo kulturowe

Zabytki architektury i urbanistyki

Żelechlinek należy do gmin charakteryzujących się małym nasyceniem zabytkami nieruchomymi, objętymi ochroną konserwatorską w ramach wpisu do rejestru zabytków (zgodnie z przepisami ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). W rejestrze zabytków łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajduje się 1 obiekt architektury i budownictwa.

Ewidencja zabytków gminy Żelechlinek, pozytywnie zaopiniowana przez łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łodzi, zgodnie z wymogami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami obejmuje następujące 5 pozycji:

Tab. 3. Wykaz obiektów i obszarów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Lp.	Miejscowość	Ulica/nr	Nazwa	Określenie	Data
1	Gutkowice	1	Młyn	Wodny	1930r.
2	Kopiec	24	Młyn	Wodny	1917r.
3	Żelechlinek	Cmentarna 3	Cmentarz	Rzymsko-katolicki	XVIIIw.
4	Żelechlinek	-----	Układ przestrzenny	Wielodrożnica	XVw.
5	Żelechlinek	Plac Tysiąclecia 5	Chałupa	-----	koniec XIXw.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ewidencji zabytków gminy Żelechlinek, opracowanej na podstawie danych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków.

W układach przestrzennych w gminie przeważają formy osadnicze typu drogowego. Typy te są charakterystyczne dla rozwoju osadnictwa, które w gminie koncentrowało się wzdłuż dróg. W układach przestrzennych wsi przeważają ulicówki oraz wsie rządowe (które w wyniku rozwoju budownictwa przekształcają się we wsie ulicowe). Szczególnym układem przestrzennym wyróżnia się miejscowość gminna

Żelechlinek, stanowiąca przykład wielodrożnicy (wsi wielodrożnej). Układ miejscowości, pomimo rozwoju budownictwa mieszkaniowego, zachował się do dziś. Stanowi element dziedzictwa kulturowego gminy, figurując jako zabytek w gminnej ewidencji zabytków.

Dziedzictwo archeologiczne

Dziedzictwo archeologiczne jest świadectwem zmian, jakie zachodziły w obrzeże gminy we wszystkich dawnych dziedzinach życia ludności - formach osadnictwa, sposobie budowy domów, zdobywania pożywienia i surowców, z których wytwarzano przedmioty codziennego użytku, broń, ozdoby, czy części stroju, a także systemie wierzeń i innych przejawach kultury duchowej. Głównym źródłem przekazu są zachowane zabytki archeologiczne.

W gminie nie występują stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa łódzkiego. Zlokalizowanych jest 135 nie-rejestrowych stanowisk archeologicznych, zidentyfikowanych w obszarze całej gminy, ze szczególnym zagęszczeniem w części środkowej, w szerokiej dolinie rzeki Żelechlinianki. Stanowiska koncentrują się w dolinach pozostałych cieków: Rabki, płynącej wzdłuż północnej części gminy jak i cieku, przepływającego przez wieś Czerwonka. Natomiast pojedyncze stanowiska zidentyfikowano w dolinie Rabki. Wśród stanowisk znajdują się głównie osady i ślady osad z okresu nowożytnego. W obszarze gminy znajdują się również stanowiska śladów osadnictwa kultury pradziejowej z epoki neolitu.

5.3. ZASOBY PRZYRODY PRAWNIE CHRONIONE, USTANOWIONE I POTENCJALNE

5.3.1. Obszary i obiekty o walorach przyrodniczych prawnie chronione

Obowiązujący w Polsce system obszarów chronionych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz.142 ze zm.) obejmuje 10 rodzajów form ochrony przyrody. W gminie Żelechlinek występuje tylko obszar objęty formą ochrony przyrody - Rezerwat przyrody Rawka.

Rezerwat przyrody Rawka stanowi rezerwat wodno-krajobrazowy i obejmuje swym zasięgiem koryto rzeki Rawki od źródła do ujścia o długości 97 km wraz z rozgałęzieniami koryta rzeki, starorzeczami, dolnym odcinkiem prawobrzeżnych dopływów: Krzemionki, Korablewki, Rokity i Grabianki oraz przybrzeżnymi pasami terenu o szerokości 10m. Cały rezerwat obejmuje swym zasięgiem powierzchnię 487 ha. Rezerwat został ustanowiony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP z 1983r. nr 39 poz. 230). Celem ochrony jest zachowanie w stanie naturalnym typowej rzeki nizinnej średniej wielkości wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt.

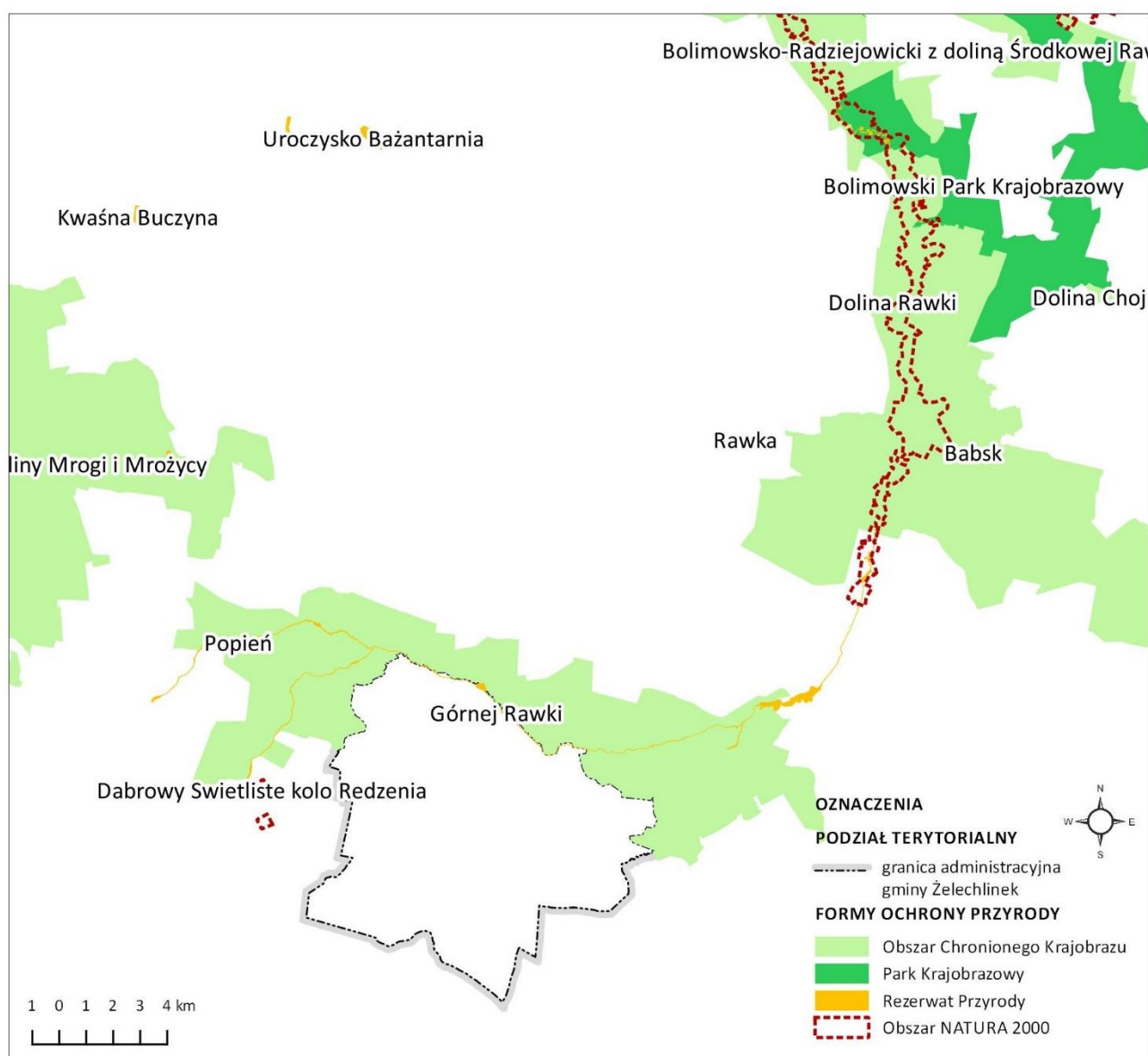
Północno-wschodnią część Gminy Żelechlinek projektuje się włączyć do Obszaru Chronionego Krajobrazu Górnej i Środkowej Rawki, co podyktowane zostało unikalnymi walorami środowiska przyrodniczego oraz koniecznością, ochrony zlewni rzeki Bzury.

System ekologiczny gminy Żelechlinek tworzy układ dolin cieków, zbiorowiska leśne, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne. Pełnią one funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych, powiązanych z systemem ekologicznym regionu, województwa i kraju. Główny korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadlokalnym stanowi dolina rzeki Rawki zaś lokalny dolina cieku Żelechlinianka.

5.3.2. Powiązania przyrodnicze z terenami sąsiednimi

System przyrodniczy na terenie gminy Żelechlinek posiada niewiele znaczących powiązań krajowych. W rozumieniu ustawy o ochronie przyrody w granicach gminy znajduje się tylko jeden obszar chroniony, jest nim Rezerwat Rawka, położony wzdłuż północnej i północno-wschodniej granicy gminy. Ponadto we fragmencie ok. 3 km² w obszar gminy wchodzi korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym, umożliwiający utrzymanie powiązań przyrodniczych z sąsiednimi regionami. Głównym kierunkiem budowania i rozwoju sieci powiązań przyrodniczych jest północno-wschodnia część gminy ze względu na występowanie na tym terenie Rezerwatu Rawki oraz znajdującym się już poza granicą gminy Obszarem Chronionego Krajobrazu Górnej Rawki.

Ryc. 4. Powiązania przyrodnicze – systemu form obszarowej ochrony przyrody.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Światowej bazy danych o obszarach chronionych (WDP).

W obszarze gminy brak jest również obszarów Natura 2000, najbliższy obszar Dąbrowy Światliste koło Redzenia, znajduje się ok. 2 km od zachodniej granicy gminy.

Do ważnych lokalnych struktur przyrodniczych należy zaliczyć znajdujące się w obszarze systemy ekologiczno-krajobrazowe jakie stanowią doliny rzeczne, mokradła i tereny o naturalnych deniwelacjach

gruntu będące pozostałością moreny czołowej a także większe kompleksy leśne, mające decydujące znaczenie w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego.

Występujące na terenie gminy lokalne korytarze ekologiczne pełnią funkcje wentylacyjne, wpływając na poprawę warunków cyrkulacyjnych i bioklimatycznych na terenach zurbanizowanych, opierają się one o istniejące obszary leśne oraz o doliny cieków.

5.4. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Ochrona środowiska w gminie jest związana z różnymi rodzajami ludzkiej aktywności. Począwszy od zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb, poprzez gospodarkę odpadami po utratę różnorodności biologicznej, wprowadzenia gatunków inwazyjnych czy genetycznie zmodyfikowanych. Zakres tematyczny może być bardzo szeroki, obejmuje zagadnienia związane z szeroko rozumianą ochroną i kształtowaniem środowiska naturalnego i kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów innowacyjnych opartych na polityce wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju.

Gmina Żelechlinek stanowi gminę rolniczą o niskim udziale przemysłu w strukturze użytkowania oraz niskim poziomem zurbanizowania terenów. Na jej obszarze nie występują szczególne problemy związane z koniecznością ochrony zasobów środowiska. Podstawowe problemy występujące w obszarze gminy dotyczą podstawowych elementów ochrony środowiska: w zakresie degradacji gleb, związanej z użytkowaniem rolniczym terenów, w zakresie zanieczyszczeń atmosferycznych, związanych z niską emisją czy w zakresie ochrony wód, narażonych na powierzchniowe źródła zanieczyszczeń. Do głównych zagrożeń i problemów ochrony środowiska można zaliczyć:

Degradacja gleb i powierzchnia ziemi:

- naturalne zagrożenie gleb procesami erozyjnymi,
- zakwaszenie gleb obniżające ich przydatność rolniczą,
- degradacja powierzchni ziemi spowodowana rozbudową infrastruktury technicznej, w tym sieci drogowej,
- lokalne zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi głównie w sąsiedztwie dróg.

Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych:

- nie oczyszczone ścieki komunalne: nieszczelne szamba, możliwość odprowadzanie ścieków do rowów przydrożnych, cieków,
- spływ powierzchniowy z terenów rolniczych: stosowanie nawozów chemicznych, w miejscach gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią terenu oraz gruntach o większych spadkach w kierunku cieków.

Powietrze atmosferyczne:

- zanieczyszczenia komunikacyjne,
- emisja niska z lokalnych kotłowni.

Zasoby przyrodnicze:

- zmiany stosunków wodnych: melioracje wpływające na obniżenie poziomu wód gruntowych,

- zmiana sposobu zagospodarowania łąk, odejście od ich wykaszania i wypasania,
- zagrożenie komunikacyjne występujące wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu.

Hałas:

- rozszerzanie się obszarów narażonych na hałas komunikacyjny, związane z wzrostem środków komunikacji samochodowej.

ETAP OCENY**6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU**

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku zaniechania realizacji ustalonych kierunków projektu Studium dotyczą analizy tzw. „opcji zerowej”. Dotyczy ona określenia kierunku zmian środowiska w przypadku braku realizacji planowanych działań. Często mylnie przyjmuje się, że nie brak działań w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego ma charakter pro-środowiskowy i zmniejsza negatywne oddziaływanie na środowisko.

Oceniając potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektowanego dokumentu konieczne jest określenie jego podstawowych funkcji, jakie są mu przypisane w obowiązującym systemie prawnym. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy spełnia trzy podstawowe funkcje. Stanowi politykę przestrzenną gminy, co jest jego funkcją podstawową. Jest też aktem polityki rozwoju gospodarczego, zwłaszcza w sytuacji braku strategii rozwoju. Drugą funkcją Studium jest koordynacja sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Trzecia funkcja Studium dotyczy promocji gminy wśród potencjalnych inwestorów – stanowi jedyny dokument określający całościowo stan i kierunki zagospodarowania terenów. Odstąpienie od realizacji analizowanego dokumentu skutkować będzie m.in.:

- wydłużeniem się procedur lokalizacyjnych, wynikających z dokumentów strategicznych, w tym inwestycji celu publicznego m.in. realizacji inwestycji określonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa ale także inwestycji gminnych,
- utrudnienia w tworzeniu systemu ekologicznego gminy i regionu, nie utrzymanie niektórych terenów jako terenów otwartych i biologicznie czynnych, wskazanych w projekcie do ochrony przed za-inwestowaniem,
- wydłużeniem się procedur dotyczących inwestycji indywidualnych w gminie, zamierzenia rozwojowe nie są uwzględnione w obecnej polityce przestrzennej, wymaga ona aktualizacji,
- wydłużenie procedury sporządzania zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które wskazane do opracowania byłyby niezgodne z obecną polityką planistyczną, w tym wydłużenie się procesu sporządzania planów miejscowych.

Określenie zmian w środowisku w przypadku odstąpienia od przyjęcia projektu Studium jest znacząco ograniczone, gdyż środowisko podlega nieustającym zmianom, w tym atropopresji. Polityka przestrzenna gminy w znaczącym stopniu wskazuje na działania w zakresie ochrony środowiska i jego poszczególnych elementów. Nie stanowi polityki wprowadzającej w przestrzeń gminy inwestycje znacząco negatywnie oddziałujących na środowisko stąd odstąpienie od jego przyjęcia miałyby skutki negatywne dla środowiska. Projekt Studium zawiera ustalenia pozytywne w zakresie ochrony wód, gleby,

powietrza atmosferycznego, ograniczenia zanieczyszczeń i hałasu, organizacji gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami w gminie.

Ponadto ze względu na nieprecyzyjne ustalenia obowiązującego Studium, jego nieaktualność w odniesieniu do obowiązujących przepisów, w niektórych przypadkach może występować trudność z przeniesieniem granic pomiędzy terenami do zainwestowania pod budownictwo a terenami otwartymi. Co skutkować może rozbieżnościami pomiędzy polityką przestrzenną zawartą w Studium a planowanymi do sporządzenia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA W TYM NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW

7.1. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Głównym celem przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest określenie przewidywanego znaczącego oddziaływania realizacji wyznaczonych kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy na środowisko. Gmina Żelechlinek należy do gmin rolniczych o dużym udziale w strukturze użytkowania terenów otwartych, biologicznie czynnych, niewielkim udziałem przemysłu (o znikomym negatywnym oddziaływaniu na środowisko) i niskim poziomem urbanizacji.

Przeprowadzając analizę potencjalnie znaczących oddziaływań projektu na środowisko odniesiono się do poszczególnych komponentów środowiska (oraz jego właściwości), uwzględniając elementy środowiska przyrodniczego, jak i kulturowego (w tym na ludzi i ich zdrowie oraz na dobra materialne i zabytki). W ocenie zostały uwzględnione rodzaje oddziaływania, w podziale na charakter (pozytywne, negatywne), relacje oddziaływania z elementem podlegającym oddziaływaniu (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane) oraz horyzont czasowy oddziaływania (krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe). Prognozowane oddziaływania wg przyjętych metod przedstawiono w ujęciu macierzowym w tzw. macierzy skutków środowiskowych, do wypełnienia której zastosowano znaki i kolorystykę. Macierz zawiera informację określającą rodzaj oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska oraz informację podsumowującą, odnośnie występowania znaczącego negatywnego oddziaływania na wybrany komponent lub właściwość środowiska (tak lub nie). Przy ocenie uwzględniono zarówno końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia jak i jego potencjalne oddziaływanie na etapie eksploatacji (funkcjonowania) oraz na etapie budowy (realizacji).

Wyniki analizy zawarte w macierzy skutków środowiskowych zostały opatrzone komentarzem w odniesieniu do poszczególnych komponentów i właściwości środowiska, w celu określenia możliwych oddziaływań skutków realizacji ustaleń dokumentu.

Po analizie projektu Studium zidentyfikowano rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Wszystkie przedsięwzięcia charakteryzują się ograniczonym terytorialnie oddziaływaniem na środowisko. Znacząca ilość kierunków będzie oddziaływać pozytywnie, w szczególności w sposób pośredni, skumulowany i długoterminowy.

W gminie w ramach wyznaczonych kierunków rozwoju nie planuje się wprowadzenia obiektów, których funkcjonowanie mogło by znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, odbiegało by od dotychczasowego sposobu użytkowania i zagospodarowania terenów. Największe przekształcenia dotyczą wprowadzenia terenów inwestycyjnych pod szeroko rozumianą działalność produkcyjno-usługową. Nie

są to jednak tereny o znaczącej powierzchni a ich lokalizacja jest wskazana w oddaleniu od lokalnych korytarzy ekologicznych i kompleksów leśnych, w obszarze skomunikowanym i możliwym do uzbrojenia.

Określone kierunki rozwoju przestrzennego dotyczą w szczególności wyznaczenia obszarów zabudowy oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. Poza rozwojem szeroko rozumianego osadnictwa w projekcie Studium określono:

- tereny inwestycyjne o charakterze produkcyjno-usługowym,
- strefę rozwoju sadownictwa i przetwórstwa rolnego, bazującą na rozwiniętym zagospodarowaniu,
- strefę rozwoju hodowli drobiu, planowaną do zagospodarowania,
- rozbudowę infrastruktury technicznej, w tym gazociągu wysokiego ciśnienia wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową I stopnia,
- obszar lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 kv wraz ze strefami ochronnymi, w oparciu o wydane pozwolenia na budowę elektrowni wiatrowych.

Tab. 3. Macierz skutków środowiskowych – przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko wg. komponentów i właściwości.

Projekt potencjalnie oddziałujący: zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek.

KOMPONENTY I WŁAŚCIWOŚCI ŚRODOWISKA	relacje oddziaływania				horyzont czasowy oddziaływania					znaczące negatywne oddziaływanie
	bezpośrednie	pośrednie	wtórne	skumulowane	krótkoterminowe	średnioterminowe	długoterminowe	stałe	chwilowe	
obszary Natura 2000										-
bioróżnorodność		-		-			-			-
flora, fauna		-		+/-		+/-				-
ludzie, zdrowie	+	+	+	+		+	+	+		NIE
wody				+			+	+		NIE
powietrze, klimat	-	+		+/-	-		+		-	NIE
powierzchnia ziemi	-		+/-		-		+/-	+/-	-	NIE
krajobraz	+/-	+		+			+/-	+/-		NIE
klimat akustyczny	-	+			-	+	+		-	NIE
zasoby naturalne	-	+		+			+	-		-
zabytki	+		+	+		+	+	+		-
dobro materialne	+	+		+			+	+		NIE

Oznaczenia: charakter oddziaływania:

brak zauważalnego oddziaływania w zakresie analizowanego przedsięwzięcia	
potencjalnie pozytywne oddziaływanie	+
potencjalnie pozytywne i/lub negatywne oddziaływanie	+/-
potencjalnie negatywne oddziaływanie	-

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wykazała, że realizacja ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń dla środowiska – znaczących negatywnych oddziaływań. Prawidłowa realizacja założeń polityki przestrzennej przyniesie efekt pozytywny ponieważ działania środowiskowe są bezpośrednio zawarte w analizowanych dokumentach. Szczególnie pozytywny wpływ odnosić się będzie do niebiotycznych elementów środowiska – dziedzictwa kulturowego i dóbr materialnych co przekładać się będzie pośrednio i długoterminowo na jakość życia w gminie. Realizacja ustaleń nie spowoduje znaczących ingerencji i przekształceń w środowisku naturalnym, nie wpłynie negatywnie na obszary chronione oraz na obiekty i obszary zabytkowe. Inwestycje związane z budownictwem mieszkaniowym, usługowym i przemysłowym mogą pociągnąć za sobą skutki środowiskowe o niewielkiej skali, o oddziaływaniu chwilowym lub krótkoterminowym, związanym z przekształcaniami powierzchni ziemi na etapie prac budowlanych oraz chwilowym zanieczyszczeniem powietrza pyłami budowlanymi oraz hałasem. Ponadto nie istnieje zagrożenie fragmentaryzacją przestrzeni, wynikającą z niewłaściwych ze względów środowiskowych decyzji lokalizacyjnych – docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna określona została w oparciu o system przyrodniczy i zasady jego funkcjonowania.

Ocena końcowa:

Realizacja ustaleń zawartych w projekcie nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na przedmiot i integralność obszarów Natura 2000.

7.2. PROGNOZOWANE ODDZIAŁYWANIA NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY I ASPEKTY OCHRONY ŚRODOWISKA

7.2.1. Różnorodność biologiczna, fauna i flora

Na etapie uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, w tym opracowania ekofizjograficznego, określony został system przyrodniczy gminy Żelechlinek (pożądany kształt struktury przyrodniczej), obejmujący tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tereny lasów, rzekę Rawkę i mniejsze cieków oraz ich wzajemne powiązania, w formie wyznaczonych korytarzy ekologicznych. W ramach systemu przyrodniczego gminy określone zostały tereny cenne przyrodniczo, objęte formami ochrony przyrody, jak i tereny wymagające objęcia ochroną prawną ze względu na swoje wartości i pełnioną rolę w strukturze przestrzennej gminy. Wyznaczenie systemu przyrodniczego oraz jego uwzględnienie w planowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy stwarza warunki do ochrony lokalnych ekosystemów oraz ciągłości przestrzennej w skali ponadlokalnej oraz zachowanie obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, w tym różnorodności biologicznej. Wyznaczone tereny pod rozwój budownictwa nie ingerują w zidentyfikowaną strukturę przyrodniczą gminy. Wzdłuż dolin rzek i mniejszych cieków wyznaczone zostały strefy buforowe, co pozwala określić, że rozwój gminy nie wpłynie na zmniejszenie się zasobu bioróżnorodności, koncentrującej się w szczególności w dolinach cieków.

W kontekście ochrony bioróżnorodności, fauny i flory obszaru projekt Studium uwzględnia:

- istniejącą sieć cieków pełniących rolę korytarzy ekologicznych, wraz ze strefami buforowymi,
- istniejące zbiorniki i oczka wodne, wskazując konieczność ich zachowania,
- istniejące obszarowe formy ochrony przyrody,
- obszary o wysokich walorach krajobrazowych,

→ zieleń o funkcji izolacyjnej i krajobrazowej: szpalery drzew istniejące i wskazane do odtworzenia lub uzupełnień.

Ocenia się, że przyszłe zagospodarowanie obszaru gminy, wynikające z przyjętych kierunków rozwoju (zapisów zmiany Studium) nie spowoduje znaczącej degradacji środowiska przyrodniczego i zmniejszenia się jego bioróżnorodności. Rozwój zabudowy następować będzie w granicach wykształconych struktur osadniczych, nie wpływając destrukcyjnie na stan siedlisk przyrodniczych. Każdy rozwój zabudowy uszczupla zasoby przyrodnicze jednak w przypadku gminy Żelechlinek rozwój ten jest racjonalny i wynikający z dotychczasowej polityki zagospodarowania przestrzennego oraz diagnozowanych potrzeb rozwojowych.

Projekt zmiany Studium gminy Żelechlinek nie przewiduje działań, które mogłyby naruszyć drożność i funkcjonowanie ekologicznych korytarzy lądowych i wodnych. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy określona w kierunkach zagospodarowania uwzględnia system korytarzy ekologicznych oraz mniejszych powiązań przyrodniczych.

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody w Polsce obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. **Na terenie gminy Żelechlinek nie wskazano stanowisk roślin, grzybów, zwierząt prawnie chronionych.** Ich występowanie jest najbardziej prawdopodobne na terenach objętych formami ochrony przyrody (Rezerwat rzeki Rawki), na terenach mniejszych cieków oraz ich rozlewisk (Żelechlinianki, Rękawki) oraz na terenach o charakterze seminaturalnym (m.in. tereny leśne, zadrzewienia, zarośla, łąki). Ze względu na przyjęty sposób zagospodarowania terenów, przeznaczający tereny pod nowe zainwestowanie jako kontynuację istniejących terenów wsi, można z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, że lista potencjalnych gatunków chronionych roślin i grzybów zagrożonych jest skromna a realizacja ustaleń Studium nie spowoduje negatywnego oddziaływania na nie.

Zgodnie z „Czerwoną księgą roślin województwa łódzkiego – zagrożone rośliny naczyniowe, zagrożone zbiorowiska roślinne” na terenie gminy Żelechlinek wskazano 1 gatunek uznany za krytycznie zagrożony wymarciem (kategoria CR).

Schrank żylica inowa (*Lolium remotum*) – trwa roczna, rosnąca pojedynczo lub w luźnych kępach. Żdźbło dorastające do 30-70 cm wysokości jest cienkie, smukłe, wzniesione, o żółtozielonej barwie. Roślina kwitnie od czerwca do sierpnia, owocuje od lipca do września. Owoce (ziarniaki) są trujące.

Roślina jest gatunkiem antropogenicznym, czyli powstałym w wyniku działalności człowieka – jego rozmieszczenie jest ściśle związane z uprawami lnu. W Polsce roślina na była rozpowszechniona na niżu i w niższych położeniach górskich. Wprowadzenie skutecznych sposobów czyszczenia siemienia lnianego w połowie XX w., a w późniejszym czasie zarzucenie upraw lnu spowodowało, że większość stanowisk ma obecnie historyczny charakter.

W województwie łódzkim roślinę notowano na 21 stanowiskach. Większość z nich była zlokalizowana w zachodniej części regionu, na obszarach największych upraw lnu. Stanowiska odnotowano również w gminie Żelechlinek: w Żelechlinku, Łochowie Starym, Żelechlinie Małym.

Zagrożenia i wskazania ochronne: Główną przyczyną wymarcia rośliny były zmiany w kulturze uprawy lnu. Ze względu na antropogeniczny charakter rośliny – zachowanie gatunku jest możliwe wyłącznie w ramach upraw na poletkach obsianych nasionami starych odmian lnu, w ogrodach botanicznych lub skansenach.

Fot. 5. Schrank żylica Inowa – gatunek antropogeniczny, krytycznie zagrożony wymarciem

Źródło: www.atlas.roslin.pl, agroatlas.ru

Projekt wskazuje zasady ochrony przyrody ożywionej:

- zachowania lokalnych powiązań ekologicznych,
- wdrażanie zasad ochrony cieków, dotyczących w szczególności ochrony poprzez utrzymanie lub odtworzenie obudowy biologicznej (strefy ochronnej),
- utrzymania enklaw zieleni śródpolnej,
- utrzymanie i ochronę enklaw leśnych i zadrzewionych,
- ochronę szpalerów drzew wzdłuż dróg oraz ich rewaloryzacja, poprzez wymianę drzewostanu lub jego uzupełnienia,
- kształtowanie terenów zieleni (publicznej oraz zieleni przydomowej) gatunkami rodzimymi, przystosowanymi do warunków siedliskowych oraz odpornymi na komunikacyjne zanieczyszczenia atmosfery, wprowadzanie konieczności uwzględniania gatunków rodzimych w realizacji współczynnika minimalnej powierzchni biologicznie czynnej, określanej w planach miejscowych,
- w obszarach zainwestowania maksymalnie ograniczanie placów budów w celu ograniczenia przekształceń wierzchniej warstwy litosfery w trakcie prac ziemnych, wykorzystywać wierzchnią warstwę gleby w miejscach wykopów budowlanych do późniejszego kształtowania terenów zieleni towarzyszącej zabudowie.

Wprowadzanie powyższych zasad będzie skutkowało oddziaływaniem pozytywnym na zasoby przyrody ożywionej, zarówno bezpośrednim jak i wtórnym oraz skumulowanym w okresie długoterminowym, w sposób stały, przyczyni się do niwelowania negatywnych skutków dla środowiska wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego.

7.2.2. Warunki zdrowotne i bezpieczeństwo ludności

Dla mieszkańców gminy najważniejszy jest stan jakości komponentów środowiska, który bezpośrednio przekłada się na ich jakość życia i zdrowie. Kierunki określone w projekcie dotyczą zapewnienia właściwej ochrony i wykorzystania zasobów środowiska. Realizacja niektórych zamierzeń rozwojowych m.in. dotyczących inwestycji drogowych, wodociągowych, kanalizacyjnych może powodować krótkotrwałe, całkowicie odwracalne oddziaływanie na zdrowie mieszkańców. Charakteryzować się będzie emisją zanieczyszczeń do powietrza związanych z zwiększonym ruchem kołowym pojazdów, pracami budowlano-remontowymi oraz pracami ziemnymi.

Stan powietrza atmosferycznego

Wśród antropogenicznych źródeł emisji wyróżnić można cztery zasadnicze grupy:

- procesy spalania paliw, w których główną rolę odgrywa energetyka,
- procesy technologiczne przemysłu chemicznego, hutniczego i rafineryjnego oraz kopalni i cementowni,
- transport,
- gospodarstwa domowe, miejsca utylizacji i wysypiska odpadów oraz ścieki.

Do zagrożeń powietrza atmosferycznego gminy Żelechlinek należy w szczególności transport oraz gospodarstwa domowe (niska emisja).

Zgodnie z projektem Studium główną obsługą komunikacyjną (w tym ruch tranzytowy) będzie nadal zapewniać drogi powiatowe i drogi gminne. Studium przewiduje utrzymanie dotychczasowego systemu komunikacji, jego modernizację i usprawnienie, w tym uzupełnienie o odcinki dróg wskazane w projekcie. Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń komunikacyjnych powietrza atmosferycznego umożliwić mają parametry techniczne planowanych modernizacji dróg, w tym wprowadzanie zieleni o funkcji izolacyjnej wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu, w szczególności dróg powiatowych.

W gminie Żelechlinek nie ma zlokalizowanego wysypiska śmieci ani miejsc ich utylizacji. Polityka przestrzenna dopuszcza realizację biogazowni rolniczych. Do korzyści środowiskowych stosowania biogazowni w zakresie oddziaływania na stan aerosanitarny należą: zmniejszenie emisji do atmosfery gazów i pyłów powstających podczas spalania paliw kopalnianych (zastosowanie biogazu jako paliw o niskiej emisji zanieczyszczeń), produkcja energii z odnawialnych źródeł, ograniczenie emisji odorów oraz związków azotu do atmosfery w wyniku zastosowania fermentacji prowadzonego w zamkniętych komorach biogazowni. Zagrożenie dla jakości powietrza atmosferycznego na etapie eksploatacji biogazowni może dotyczyć sytuacji awaryjnych (uszkodzenia komór fermentacyjnych).

Podsumowując określone kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek nie będą w sposób negatywny i długoterminowy oddziaływać na stan powietrza atmosferycznego. Procesom inwestycyjnym (budowlanym) mogą towarzyszyć krótkoterminowe lub chwilowe oddziaływania na powietrze, związane z dostarczeniem się pyłów budowlanych do powietrza, w sąsiedztwie terenów objętych pracami budowlanymi.

Klimat akustyczny

Spośród zjawisk klimatu akustycznego najważniejszym jest występowanie hałasu. Można wyróżnić trzy podstawowe kategorie hałasu: komunikacyjny (związany z transportem), przemysłowy (związany z występowaniem zakładów przemysłowych) oraz komunalny (związany z obiektami publicznymi, maszynami budowlanymi itp.). W gminie Żelechlinek ze względu na dominację produkcji rolniczej, brakiem ośrodków miejskich, a także słabo rozwiniętym przemysłem, występuje głównie pierwsza z wymienionych kategorii hałasu. Brak jest jak dotąd badań ilościowych nad wielkością hałasu na terenie gminy, ale można stwierdzić, że głównym jego źródłem jest transport samochodowy wzdłuż powiatowych. Ze względu na stosunkowo niewielkie natężenie ruchu nie wymaga on działań naprawczych w zakresie klimatu akustycznego na terenach przyległych (zieleń izolacyjna, zmiana linii zabudowy, ekrany akustyczne). Na pozostałych drogach natężenie ruchu jest mniejsze i można przewidywać, że dopuszczalne normy nie są w ich otoczeniu przekroczone. Negatywne krótkoterminowe oddziaływanie może wystąpić na etapie realizacji inwestycji związanych z przeprowadzeniem robót remontowo-budowlanych. Hałas oraz drgania będą emitowane głównie przez maszyny spalinowe, urządzenia budowlane i środki transportu. Na etapie budowy źródłem hałasu emitowanego do otoczenia mogą być maszyny budowlane, takie jak koparki, ładowarki, spychacze itp., sprzęt specjalistyczny. Hałas związany z prowadzonymi pracami budowlanymi może występować okresowo. Uciążliwości związane z budową mają charakter tymczasowy i ustąpią w momencie prac budowlanych.

Promieniowanie elektromagnetyczne

W obszarze gminy Żelechlinek nie planowane są inwestycje celu publicznego o skali ponadlokalnej w zakresie elektroenergetyki dotyczące budowy nowych linii energetycznych wysokiego napięcia. przez obszar gminy przebiega napowietrzana linia wysokiego napięcia WN 220, dla której projekt wskazuje strefę techniczną i określa wytyczne do zmian planów miejscowych w zakresie ograniczeń w użytkowaniu i zagospodarowania terenów w granicach strefy (w szczególności w zakresie pobytu ludzi na czas stały).

Do źródeł promieniowania elektromagnetycznego w gminie Żelechlinek należą również napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 KV i stacje trafo (15/0,4 kV) oraz istniejąca stacja telefonii komórkowych, zlokalizowana we wsi Żelechlinek, przy drodze powiatowej. Stanowią one przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Realizacja nowych obiektów wymaga przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ze względu na specyfikę ocenianego dokumentu (polityki przestrzennej) nie ma możliwości na obecnym etapie oceny potencjalnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego nowej dopuszczonej infrastruktury. W przypadku zachowania wyznaczonych w projekcie stref technicznych, oddziaływanie linii nie powinno mieć negatywnego wpływu na życie i bezpieczeństwo mieszkańców. Doprecyzowanie powyższych ustaleń nastąpi w procedurze sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona sanitarna

W gminie Żelechlinek zlokalizowany jest czynny cmentarz komunalny w Żelechlinku. Dla terenu cmentarza została wyznaczona strefa sanitarna w odległości 50,0 m od jego granic w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wsi Żelechlinek, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze określa odległość cmentarza od zabu-

dowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowywujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych. Wskazana odległość to 50,0 m dla terenów zwodociągowanych, na których wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone.

Powyższego przepisu nie stosuje się do cmentarzy istniejących, w przypadku gdy ich zastosowanie uniemożliwiłoby korzystanie z terenu cmentarza, a właściwy inspektor sanitarny nie sprzeciwia się dalszemu korzystaniu z tego cmentarza.

Obszary wsi są całkowicie zwodociągowane - nie wymagają zwiększenia strefy sanitarnej. W strefie ochronnej ograniczeniu podlega rozwój zabudowy na cele produkcyjne i mieszkaniowe, zgodnie z przepisami odrębnymi. Kierunki zagospodarowania nie przewidują nowej lokalizacji cmentarza. Wyznaczenie powyższych granic stanowi bezpośrednie pozytywne oddziaływanie (rozróżnienie terenów o docelowym zagospodarowaniu) oraz pośrednie i skumulowane oddziaływanie pozytywne na zdrowie ludności w horyzoncie średnio i długookresowym o stałej sile oddziaływania. Umożliwi niekonfliktowe zagospodarowanie terenów, zarówno cmentarza, jak i terenów w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

7.2.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, w szczególności wód powierzchniowych i podziemnych stanowi jeden z celów polityki przestrzennej gminy. Określone zasady ochrony zasobów wodnych stanowią:

- Należy kontynuować na zasadzie etapowania podjęte inwestycje związane z budową sieci kanalizacji sanitarnej gminy, której brak stanowi główne źródło zanieczyszczeń wód.
- W prowadzonej gospodarce rolnej powinno się dążyć do ograniczenia stosowania środków ochrony roślin i nawozów sztucznych, przedostających się do wód oraz likwidować nieszczelne zbiorniki na obornik i gnojowicę.
- Lokalizację nowych obiektów powinno się dostosować do rozmieszczenia struktur hydrogeologicznych poprzez ograniczenie zabudowy na terenach o niskiej izolacji lub braku izolacji wód podziemnych,
- Przeciwdziałać skutkom suszy poprzez zwiększanie małej retencji wodnej, w tym utrzymanie terenów podmokłych użytków zielonych oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody zarówno w gospodarce rolniczej jak i w mieszkalnictwie.
- Prowadzić wodochroną gospodarkę w zlewni, poprzez wprowadzanie zalesień i zadrzewień oraz ochronę już istniejących drobnych ekosystemów leśnych i zadrzewień śródpolnych.

Na stan i jakość wód powierzchniowych i podziemnych największe znaczenie mają działania w gminie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Ustalenia Studium dotyczą działań zmierzających do poprawy stanu urządzeń wodociągowych i poprawy jakości dostarczanej wody. Wszystkie tereny określone w Studium pod rozwój budownictwa znajdują się w zasięgu obsługi przez istniejące układy wodociągowe i będą wymagały uzbrojenia wyłącznie w sieci wodociągowe rozdzielcze. Rozwój uzbrojenia wodociągowego będzie miał pozytywny wpływ na stan i jakość wód, nie będzie wpływał na zużycie zasobów wód podziemnych – skala planowanego rozwoju nie spowoduje znaczącego zużycia zasobów wód. Zaproponowane kierunki działań uwzględniają sukcesywny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, proporcjonalnie

do istniejącej sieci wodociągowej. Proponowane kierunki rozwoju dotyczą obejmowania siecią kanalizacji sanitarnej istniejących wsi. Docelowa realizacja ustaleń Studium w zakresie gospodarki ściekowej, długo-terminowo i w sposób stały, przyczyni się do poprawy czystości wód w zlewniach i realizacji celów środowiskowych określonych w „Planie gospodarki wodami dorzecza Wisły”.

Planowane inwestycje w gminie w zakresie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym nie stwarzają istotnego zagrożenia dla stanu i jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Ponadto w gminie zostały wskazane ujęcia wód podziemnych o udokumentowanych zasobach wraz z określeniem obowiązujących stref ochronnych. Planowane zagospodarowanie nie będzie generować zagrożeń dla jakości wód podziemnych, w tym punktowych źródeł zanieczyszczeń.

7.2.4. Powierzchnia ziemi i krajobraz naturalny

W zakresie oddziaływania na powierzchnię ziemi w gminie Żelechlinek istotne są zagadnienia dotyczące rozwoju osadnictwa, usług, w tym turystyki i rekreacji, rozwoju infrastruktury technicznej.

Zgodnie z bilansem terenów, zawartym w projekcie Studium przekształcenia powierzchni ziemi związane z rozwojem osadnictwa będą miały umiarkowany zasięg przestrzenny.

Kierunki działań w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej: rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja wodociągów, modernizacja dróg będą oddziaływać na powierzchnię ziemi w fazie realizacji. W czasie prac ziemnych będą występować krótkotrwałe, ale w pełni odwracalne oddziaływania polegające na okresowych zmianach ukształtowania terenu, naruszenia warstw ziemnych. Przekształcenia powierzchni ziemi będą następować wyłącznie w zakresie związanym z realizacją danej inwestycji. W przypadku linii elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych oddziaływanie na powierzchnię ziemi wywiera realizacja napowietrznych linii, z wykorzystaniem słupów linii elektroenergetycznych. Przy zastosowaniu linii kablowych mogą być wykorzystane metody tradycyjne (układanie linii w wykopach) i bezwykopowe (np. metoda przewiertu), w których w znacznym stopniu jest ograniczony wpływ prac budowlanych na przypowierzchniowe warstwy powierzchni ziemi i roślinność. W związku z powyższym oddziaływanie to w dużej mierze będzie zależeć od przyjętych metod realizacji inwestycji.

Prace budowlane zawsze są związane z możliwością awarii sprzętu budowlanego, co powoduje ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Ryzyko wystąpienia awarii jest jednak niewielkie, a przy zachowaniu odpowiednich środków zapobiegawczych z praktycznego punktu widzenia, można je całkowicie wykluczyć. W celu ograniczenia oddziaływania na powierzchnię ziemi i gleby należy unikać wkraczania ciężkiego sprzętu na tereny naturalne i nieprzekształcone. Po zakończeniu prac budowlanych należy grunt uporządkować.

Racjonalna gospodarka oraz prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów stanie się przyczyną poprawy jakości środowiska, a szczególności powierzchni ziemi. Istnieje możliwość likwidacji ewentualnych „dzikich wysypisk śmieci”. Istotnym zadaniem, uwzględnionym w projekcie Studium, jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest. Działania w tym zakresie wpłyną pozytywnie na stan środowiska w gminie.

Na etapie funkcjonowania ustaleń Studium nie będą powstawać znaczące przekształcenia powierzchni ziemi. Główne związane będą z rozwojem obsługi komunikacyjnej. Kontynuacja rolniczego użytkowania powodować będzie przede wszystkim: przekształcenia właściwości fizykochemicznych gleb, potencjalnie są możliwe procesy erozyjne – erozja wietrzna i erozja wodna. Realizacja ustaleń wpłynie

pozytywnie na powstrzymanie erozji wietrznej, w szczególności poprzez ochronę zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz rewaloryzację zadrzewień wzdłuż dróg, o funkcji ochronnej.

W ustaleniach Studium wskazano tereny powierzchniowej eksploatacji kopalin obejmujące tereny udokumentowanych złóż, objętych koncesją na wydobywanie. Na obecnym etapie (eksploatacji) tereny te nie wymagają określenia wymaganych działań naprawczych powierzchni ziemi (rekultywacji).

7.2.5. Krajobraz kulturowy i zabytki

Oddziaływanie zainwestowania osadniczego na krajobraz, w tym przedsięwzięć w zakresie rozwoju produkcji i usług, będzie w dużej mierze zależne od formy architektonicznej planowanej zabudowy, której ocena jest możliwa dopiero na etapie koncepcji budowlanej. Lokalizacja wskazanych terenów nie stanowi lokalizacji konfliktowej w odniesieniu do ochrony walorów krajobrazu kulturowego oraz lokalnego dziedzictwa. Tereny te znajdują się poza strefami ochronnymi, w tym widokowymi, co pozwala stwierdzić, że wskazana lokalizacja nie jest konfliktowa z celami ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków gminy Żelechlinek. Ustalenia Studium nie przewidują nowych bardzo terenochłonnych obszarów rozwoju budownictwa przemysłowego, którego realizacja byłaby niezgodna z rolniczym charakterem gminy. Rozwój struktur osadniczych ma następować poprzez kontynuację cech środowiska kulturowego. Ustalenia Studium uwzględniają obiekty podlegające ochronie na podstawie przepisów odrębnych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. W polityce przestrzennej gminy Żelechlinek wskazano następujące cele ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, wymagające uwzględnienia w zagospodarowaniu przestrzennym:

1. Ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez określenie odpowiedniego sposobu i zasad zagospodarowania na obszarach jego koncentracji
2. Ochrona obiektów i obszarów architektury, budownictwa i urbanistyki
3. Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków wraz z Programem opieki nad zabytkami jako narzędzia identyfikacji obszarów i obiektów zabytkowych oraz monitorowanie ich stanu zachowania

Ponadto jednym kierunków zagospodarowania przestrzennego jest planowanie inwestycji i zagospodarowanie przestrzenne realizowane z uwzględnieniem wpływu na krajobraz, w tym krajobraz kulturowy. Polityka krajobrazowa gminy będzie realizowana mając na celu utrzymanie i zachowanie historycznych elementów zagospodarowania przestrzennego w krajobrazie wiejskim.

7.2.6. Dobra materialne

Na dobra materialne występujące na obszarze gminy składają się przede wszystkim obszary zainwestowania osadniczego, gospodarczego, rekreacyjnego, sieci infrastruktury technicznej oraz tereny przestrzeni publicznych. Ustalenia projektu Studium zawierają zapisy w zakresie rozwoju zainwestowania istniejących wsi, nowych terenów lokalizacji obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, terenów rozwoju usług turystyki i rekreacji, planowanej infrastruktury technicznej (rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej, sieci elektroenergetycznej), budowa biogazowni.

Oddziaływanie na dobra materialne będzie należeć do oddziaływań pozytywnych, skumulowanych i długoterminowych. Zapisy Studium mają na celu zwiększenia jakości życia mieszkańców, w tym poprzez ochronę gminnych dóbr materialnych oraz możliwość ich rozwoju.

Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym

W Polsce gospodarka wodna regulowana jest ustawą Prawo wodne. Ustawa wyznacza normy działań zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju, w szczególności kształtowania i ochrony zasobów wodnych, korzystania z wód oraz zarządzania zasobami wodnymi.

Gospodarowanie wodami służy przeciwdziałaniu suszom hydrologicznym i glebowym w sytuacji deficytów opadów, jakie powszechnie zdarzają się w obszarze kraju w ciepłej porze roku. Susze są istotnym czynnikiem ograniczającym rozwój gospodarczy, utrudniają prace rolnicze i uszczuplają plony. Niższy poziom wód gruntowych i przypowierzchniowych prowadzi również do koncentracji zanieczyszczeń w glebie i stwarza zagrożenie dla terenów leśnych. Studium gminy Żelechlinek zawiera ustalenia, które w okresie długoterminowym mają przyczynić się do utrzymania dobrej retencji wody m.in. poprzez prowadzenie polityki zalesień, utrzymywanie strefy buforowej wzdłuż cieków, zachowanie śródpolnych oczek wodnych, ochronę lasów o funkcji wodochronnej, ochronę zadrzewień śródpolnych i szpalerów drzew wzdłuż dróg. Polityka przestrzenna gminy wywierać będzie pozytywne oddziaływanie, w sposób wtórny, pośredni i skumulowane z innymi działaniami w zakresie ochrony środowiska, na przeciwdziałanie suszom hydrologicznym i glebowym.

Ustawa prawo wodne nakłada obowiązek uwzględniania w gospodarce przestrzennej obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. W obszarze gminy Żelechlinek nie zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Zgodnie ze Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – ETAP I (uzupełnienie do Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi – Etap I) - w dolinie rzeki Rawki określono obszary o prawdopodobieństwie zalewu (zasięg wielkiej wody). Na tej podstawie wytyczono strefę zalewu odpowiadającą zasięgowi wielkiej wody o prawdopodobieństwo 1% i 5%, wskazano strefę płytkiego zalewu (0,5 m) od wody 1% oraz na tej podstawie określono obszar potencjalnego zagrożenia powodzią.

Zagrożenie powodziowe w gminie Żelechlinek jest niewielkie, a polityka zagospodarowania przestrzennego nie dopuszcza realizacji nowych obiektów na terenach o wskazanym zagrożeniu. **Ochrona przed powodzią i podtopieniami w gminie Żelechlinek polega na wyłączeniu spod zabudowy obszarów znajdujących się w graniach obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi - wyznaczonych w Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – etap I – rzeka Rawka.**

Na terenie Gminy Żelechlinek zagrożone powodzią lub podtopieniami są miejscowości zlokalizowane wzdłuż doliny Rawki: Gutkowice, Wola Naropińska, Łochów. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wykluczają zabudowę w ww. obszarach zagrożenia powodzią. Funkcję retencyjną będzie pełnić planowane zbiorniki retencyjne „Gutkowice” i „Wola Naropińska”, zaplanowane do realizacji na rzece Rawce, zgodnie z Programem małej retencji dla województwa łódzkiego.

Lokalizacja zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii

W obszarze gminy Żelechlinek nie ma zakładów zaliczanych do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii ani zaliczanych do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii. W obszarze gminy nie ma również wyznaczonych obszarów ograniczonego użytkowania, które zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, tworzy się dla zakładu lub innego obiektu w przypadku, gdy z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej lub przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych

i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska, wymagane obowiązującymi przepisami. Polityka przestrzenna gminy Żelechlinek nie określa lokalizacji zakładów zaliczanych do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii ani zaliczanych do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz nie określa terenów wymagających utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania.

7.3. ODDZIAŁYWANIA WTÓRNE I SKUMULOWANE

Oddziaływanie wtórne i skumulowane realizacji wyznaczonych kierunków rozwoju przestrzennego gminy będzie obejmować przede wszystkim oddziaływanie wymienione w poniższej tabeli (Tab. 9).

Tab. 4. Oddziaływanie wtórne i skumulowane w podziale na charakter oddziaływania.

	zamiany w użytkowaniu gruntów – zmniejszenie się gruntów użytkowanych rolniczo, spowodowane rozwojem osadnictwa wiejskiego i zainwestowania rekreacyjnego. Oddziaływanie będzie mało intensywne ze względu na niewielką skalę planowanych przekształceń. Większość terenów stanowiących rezerwę budowlaną stanowią tereny uzupełnień istniejących struktur osadniczych i tereny dotychczas wskazane w polityce przestrzennej jak i w obowiązujących planach miejscowych jako tereny budowlane. Kontynuacja istniejących układów przestrzennych wsi jest korzystnym zjawiskiem, w szczególności w zakresie kształtowania ładu przestrzennego, wpływającego na jakość życia mieszkańców w okresie długoterminowym a także ochronę krajobrazu oraz ułatwia realizacji zadań infrastrukturalnych w zakresie uzbrojenia terenów.
	poprawę czystości wód powierzchniowych i podziemnych - w wyniku planowanej rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej,
	ochronę przed suszami hydrologicznymi i glebowymi - poprzez prowadzenie racjonalnej gospodarki wodami, uwzględniającej działania przyczyniające się do zwiększenia retencji gruntowej,
	poprawę stanu aerosanitarnego powietrza atmosferycznego - w wyniku działań skierowanych na ograniczenie udziału konwencjonalnych źródeł energii do celów grzewczych i ograniczenia emisji do atmosfery ze źródeł ciepła – nowe źródło energii odnawialnej,
	zmiany w krajobrazie - poprzez jego dalsze przekształcenia w wyniku rozwoju osadniczego i gospodarczego (w tym rozwój przemysłu) oraz poprzez jego ochronę polegającą na wdrożeniu kierunków dotyczących ochrony elementów środowiska (nowe formy ochrony przyrody), kształtowanie systemu przyrodniczego (w tym powiązań ekologicznych), co spowoduje skumulowane i pozytywne oddziaływanie na krajobraz gminy.
	oddziaływanie negatywne
	oddziaływanie pozytywne
	oddziaływanie zmienne (możliwe pozytywne jak i negatywne)

Źródło: opracowanie własne.

Skumulowane oddziaływanie na środowisko gminy dotyczy również projektowanych elektrowni wiatrowych, dla których wydano pozwolenia na budowę. Ich działalność wpływa na wzrost udziału proekologicznych źródeł energii w bilansie produkcji energii. Ich proekologiczność polega na wykorzystywaniu przez nie odnawialnego źródła energii oraz na braku emisji pyłów i gazów do środowiska. Jednak obiekty te powoduje oddziaływanie na środowisko zarówno w zakresie funkcjonowania przyrody jak i fizjonomii krajobrazu. Eksploatacja elektrowni wiatrowych powoduje skumulowane oddziaływania w zakresie:

- przekształcania siedlisk – oddziaływanie hałasu na siedliska użytków rolnych, zlokalizowanych w sąsiedztwie turbin wiatrowych,
- potencjalne oddziaływanie na zwierzęta, przede wszystkim ptaki i nietoperze,
- oddziaływanie na odbiór krajobrazu – nowy element w panoramie pól uprawnych,

- oddziaływanie na warunki życia ludzi (w niewielkim stopniu – elektrownie planowane w oddaleniu od terenów zabudowy, w obszarze rolniczej przestrzeni).

7.4. WPŁYW REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW

Celem utworzenia europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie bioróżnorodności biologicznej Unii Europejskiej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych i dzikiej flory i fauny na jej terytorium. Na obszarach tych zabrania się podejmowania działań mogących:

- w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru lub jego powiązania z innymi obszarami.

Na obszarze gminy Żelechlinek nie występują tereny objęte ochroną w ramach europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Najbliżej położonym obszarem sieci jest obszar położony ok. 2 km na zachód od granic gminy Żelechlinek, na terenie gminy sąsiedniej Koluszki - „Dąbrowy Świetliste koło Redzenia” nr PLH100019, obejmujący obszar 44,29 ha, objęty ochroną na podstawie dyrektywy siedliskowej oraz obszar położony ok. 8 km na północny-wschód od granic gminy Żelechlinek, na terenie gminy sąsiedniej Rawa Mazowiecka - Dolina Rawki nr PLH 100015.

Nie przewiduje się zmian w sposobie zagospodarowania terenów, które mogłyby mieć wpływ na ww. obszary. Realizacja ustaleń projektu nie wpłynie w sposób negatywny na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000. Analiza i ocena projektu zmiany Studium wykazała, że ustalenia zawarte w projekcie:

- nie zakładają ingerencji w obszar objęty ochroną Natura 2000,
- nie zakładają podejmowania przedsięwzięć, które mogą bezpośrednio oddziaływać w sposób negatywny na obszar chroniony,
- nie zakładają działań mogących wpłynąć negatywnie na integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami.

7.5. WPŁYW REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM NA OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ ORAZ OBSZARY O WYSOKICH WALORACH PRZYRODNICZYCH

W analizowanym projekcie Studium utrzymuje się działania ochronne w odniesieniu do obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych, które zostały objęte formami ochrony prawnej lub są postulowane do objęcia tą ochroną.

Obowiązujący w Polsce system obszarów chronionych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz.142 ze zm.) obejmuje 10 rodzajów form ochrony przyrody. W gminie Żelechlinek występuje tylko obszar objęty formą ochrony przyrody - Rezerwat przyrody Rawka.

Projekt Studium uwzględnia granice obszaru objętego formą ochrony przyrody, wskazuje przepisy odrębne obowiązujące w jego granicach. Proponowane kierunki zagospodarowania przestrzennego nie będą negatywnie oddziaływać na cele ochrony ustanowione dla obszaru.

Projekt uwzględnia kierunki rozwoju systemu form ochrony przyrody na poziomie województwa. Północno-wschodnią część gminy Żelechlinek projektuje się włączyć do projektowanego Obszaru Chro-

nionego Krajobrazu Górnej i Środkowej Rawki, co podyktowane zostało unikalnymi walorami środowiska przyrodniczego oraz koniecznością, ochrony zlewni rzeki Bzury.

Projekt określa system ekologiczny gminy, który tworzy układ dolin cieków, zbiorowiska leśne, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, pełniące funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych, powiązanych z systemem ekologicznym regionu, województwa i kraju. Główny korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadlokalnym stanowi dolina rzeki Rawki zaś lokalny dolina cieku Żelechlinianka.

Kierunki Studium uwzględniają pozostałe obszary objęte ochroną prawną:

- **grunty pochodzenia organicznego** – polityka przestrzenna uwzględnia ww. obszary, wskazując je do ochrony przed zmianą sposobu użytkowania. W obszarze gminy brak innych gruntów chronionych (klas bonitacyjnych I-III). Studium nie wskazuje nowych terenów rozwojowych, wymagających znacznych przekształceń gleb chronionych.
- **grunty leśne** – polityka przestrzenna uwzględnia tereny lasów, obejmując je ochroną przed zmianą sposobu użytkowania, na cele nieleśne,
- **Główny Zbiornik Wód Poziemnych nr 404 Koluszki - Tomaszów** - polityka przestrzenna uwzględnia granice GZWP oraz obowiązujące w jego granicach wymagania w zakresie zagospodarowania przestrzennego,
- **udokumentowane złoża kopalin** - polityka przestrzenna uwzględnia udokumentowane złoża kopalin Czerwonaka, uznane za złoża powszechne, licznie występujące, łatwo dostępne (klasa 4) i mało-konfliktowe z punktu widzenia ochrony środowiska (klasa A),
- **ujęcia wody i ich strefy ochronne** - polityka przestrzenna uwzględnia istniejące ujęcia wody pitnej, objęte ochroną na podstawie ustawy prawo wodne - gminne ujęcie wód podziemnych w Żelechlinku oraz dwa inne ujęcia o dokumentowanych zasobach. Wokół ujęcia komunalnego w Żelechlinku została wyznaczona strefa ochrony bezpośredniej, która swym zasięgiem obejmuje bezpośrednio grunty, na których jest usytuowane ujęcie oraz obiekty budowlane i urządzenia związane bezpośrednio z poborem wody, a także część terenu przylegająca do tych obiektów.

Podsumowując ustalenia Studium nie będą negatywnie oddziaływać na obszary objęte ochroną prawną. Ustalenia mają charakter pozytywny, bezpośredni, wtórny i skumulowany, oddziałujący w okresie zarówno krótko jak i długoterminowym na wskazany powyżej przedmiot ochrony.

Polityka przestrzenna gminy Żelechlinek uwzględnia obszary o wysokich walorach przyrodniczych – wskazane do podejmowania ochrony. Kierunki rozwoju wskazują planowany Obszar Chronionego Krajobrazu Górnej i Środkowej Rawki – jako zadanie poziomu ponadlokalnego (województwa).

8. MOŻLIWE TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, oraz te realizowane dalej i charakteryzujące się znaczącym zasięgiem oddziały-

wania. Gmina Żelechlinek nie jest położona w obszarze przygranicznym a kierunki rozwoju przyjęte przez samorząd lokalny nie tworzą skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

Na etapie niniejszej prognozy nie wskazuje się na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek.

9. MOŻLIWE KONFLIKTY O PODŁOŻU ŚRODOWISKOWYM W PROCESIE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ ORAZ ZŁOŻONE WNIOSKI DO PROGNOZY

Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek wskazane w projekcie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie zawierają ustaleń, których realizacja mogłaby doprowadzić do konfliktów przestrzennych o podłożu środowiskowym. Gmina nie planuje wprowadzania w zagospodarowanie przestrzenne inwestycji konfliktowych. Możliwe sytuacje konfliktowe mogą dotyczyć szczegółowej lokalizacji kurników, w wyznaczonym obszarze hodowli drobiu. Jednak ich szczegółowa lokalizacja zostanie określona na etapie budowlanym a nie planistycznym i jest uregulowana przepisami odrębnymi. W przypadku realizacji ww. obiektów zostanie przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko w odniesieniu do sprecyzowanego położenia.

Ponadto do niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko nie został złożony żaden wniosek – na etapie wskazanym na składanie wniosków oraz na późniejszych etapach prac planistycznych.

ETAP ROZWIĄZAŃ**10. REKOMENDACJE DLA PROJEKTU****10.1. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE**

Przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie dotyczy tylko terenów, na których w efekcie realizacji zapisów ustaleń dokumentu planistycznego wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru. Prognoza nie wykazała możliwości wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań. Projekt nie wymaga określenia rozwiązań alternatywnych, zarówno w zakresie zmiany proponowanej funkcji zagospodarowania terenu, lokalizacji przebiegu urządzeń infrastruktury czy ustaleń zaproponowanych ogólnych i szczegółowych zawartych w projekcie. W związku z powyższym nie jest wymagane przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem projektowanego dokumentu.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek mają znaczący pozytywny wpływ na środowisko, stanowią działania systemowe, uwzględniające konieczność ochrony zasobów środowiska, opierają się w swoich założeniach rozwojowych o zasoby środowiska gminy. Dla analizowanego dokumentu proponowanie rozwiązań alternatywnych nie jest konieczne i uzasadnione. Ponadto dokument stanowi politykę przestrzenną stanowiącą ogólne propozycje przedsięwzięć co uniemożliwia precyzyjne określenie działań alternatywnych dla wskazanych kierunków i założeń.

10.2. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

W celu określenia zmian jakie zachodzą w środowisku wskutek realizacji ustaleń dokumentu planistycznego prognoza oddziaływania na środowiska powinna zawierać propozycje metod analizy tych zmian oraz określać częstotliwość jej przeprowadzenia.

Analiza tych zmian powinna nastąpić w momencie analizy aktualności studium uwarunkowań i planów miejscowych, przeprowadzanej przez samorząd terytorialny, zgodnie z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennych (co najmniej raz na 4 lata). Wskazane jest by analiza ta wykonywana była dla wszystkich dokumentów obowiązujących w gminie, w celu określenia oddziaływań skumulowanych.

Najczęściej stosowaną metodą jest metoda wskaźnikowa. Wskaźniki powinny zostać tak dobrane, by miały charakter danych ogólnodostępnych, możliwie zobiektywizowanych, wykonywanych tą samą metodyką (możliwość określenia trendu zmian). Wskaźniki, które można zastosować do analizy skutków realizacji ustaleń dokumentów planistycznych dzieli się na trzy grupy.

Tab. 5. Przykładowe wskaźniki analizy skutków realizacji ustaleń projektu.

Rodzaj		Przykładowe wskaźniki
1	dotyczące zmian powierzchni zajętej przez określoną formę zagospodarowania	– powierzchnia gminy objęta planami miejscowymi, – powierzchnia zabudowy nowo powstałych terenów mieszkaniowych, – długość wybudowanych dróg, – liczba wydanych pozwoleń na budowę.
2	dotyczące postępów w skuteczności działań z zakresu ochrony środowiska	– zużycie wody na 1 mieszkańca w ciągu roku, – procent mieszkań z podłączeniem do sieci kanalizacyjnej, – ilość odpadów wytworzonych przez 1 mieszkańca w ciągu roku, – udział odpadów przekazanych na składowiska w ogólnej masie odpadów, – liczba mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas.
3	zmian stanu biotycznych składowych środowiska, szczególnie na obszarach chronionych	– powierzchnia występowania określonego siedliska przyrodniczego, – liczebność populacji gatunku chronionego.

Profesjonalne monitoringi środowiska, prowadzone są przez odpowiednie jednostki:

- Państwowy Monitoring Środowiska, będący jednolitym system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska, wspomaga działania na rzecz ochrony środowiska, poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów.
- W zakresie monitoringu poszczególnych elementów środowiska odpowiedzialne są jednostki administracyjne i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, a w zakresie ochrony przyrody Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Lasy Państwowe oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska (IMGW, RZGW). Monitoring środowiska prezentowany jest też corocznie w raportach WIOŚ.

Natomiast obowiązek prowadzenia monitoringu zagospodarowania przestrzennego to obowiązek administracji samorządowej. Analizę zgodności wykorzystywania przestrzeni wskazane jest dokonać metodami GIS, wykorzystując w tym celu najbardziej aktualne mapy zasadnicze i zdjęcia lotnicze. Umożliwi to sprawne zarządzanie zasobami gminy z zachowaniem zasad ochrony środowiska.

11. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. e ustawy o oś prognoza oddziaływania na środowisko zawiera streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym. Celem streszczenia sporządzonego w języku niespecjalistycznym „jest zapewnienie ogółowi społeczeństwa oraz osobom odpowiedzialnym za podejmowanie decyzji dostępu do kluczowych kwestii i wniosków zawartych w sprawozdaniu dotyczącym środowiska (prognozie oddziaływania na środowisko) oraz łatwego ich zrozumienia”. Streszczenie powinno zawierać najistotniejsze informacje zawarte w poszczególnych rozdziałach / częściach prognozy.

Analiza wykazała, że realizacja ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń dla środowiska – znaczących negatywnych oddziaływań. Prawidłowa realizacja założeń polityki przestrzennej przyniesie efekt pozytywny ponieważ działania środowiskowe są bezpośrednio zawarte w analizowanych dokumentach. Szczególnie pozytywny wpływ odnosić się będzie do niebiotycznych elementów środowiska – dziedzictwa kulturowego i dóbr materialnych co przekładać się będzie pośrednio i długoterminowo na jakość życia w gminie. Realizacja ustaleń nie spowoduje znaczących ingerencji i przekształceń w środowisku naturalnym, nie wpłynie negatywnie na obszary chronione oraz na obiekty i obszary zabytkowe. Inwestycje związane z budownictwem mieszkaniowym, usługowym i przemysłowym mogą pociągnąć za sobą skutki środowiskowe o niewielkiej skali, o oddziaływaniu chwilowym lub krótkoterminowym, związanym z przekształceniami powierzchni ziemi na etapie prac budowlanych oraz chwilowym zanieczyszczeniem powietrza pyłami budowlanymi oraz hałasem. Ponadto nie istnieje zagrożenie fragmentaryzacją przestrzeni, wynikającą z niewłaściwych ze względów środowiskowych decyzji lokalizacyjnych – docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna określona została w oparciu o system przyrodniczy i zasady jego funkcjonowania.

Większość proponowanych kierunków działań ma wpływ pozytywny na środowisko gminy i nie ma konieczności wprowadzania rozwiązań alternatywnych w stosunku do określonej w Studium polityki przestrzennej. Prognoza wskazała, że realizacja projektu nie wskazuje na możliwość transgranicznych oddziaływań (na przestrzeń innych krajów). Negatywny wpływ na środowisko będzie miało nieuchronne (nieodzwrotnie związane z rozwojem) zredukowanie terenów otwartych, jednak wzrost terenów zurbanizowanych nie jest w dużej skali, wzrost ten jest dostosowany do potrzeb i możliwości rozwojowych gminy. Wzrost zanieczyszczenia powietrza i poziomu hałasu będzie niewielki. Przedstawione w projekcie cele i zasady zagospodarowania przestrzennego są wystarczające i zapewnią odpowiednią ochronę zabytków, krajobrazu, środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacja projektu wiąże się z rozwojem gminy i efektami gospodarczymi. Rozwój powinien odbywać się w sposób ograniczający lub zapobiegający negatywnym skutkom środowiskowym planowanego rozwoju obszaru. Przeprowadzona analiza i ocena kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żelechlinek pozwala na stwierdzenie, że proponowana polityka przestrzenna ma charakter prośrodowiskowy a jej realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na ograniczenie zużywania zasobów środowiskowych.